

บทที่ 3

หลักการ และเหตุผลในการบัญญัติการเตรียมฐานฆ่าผู้อื่นให้เป็นความผิดทางอาญา

ปัจจุบันการกระทำความผิดได้มีการพัฒนาตัวเองไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาเคยจำกัดขอบเขตของการกระทำเฉพาะผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ภัยอันตรายอันเกิดจากการกระทำความผิดฐานฆ่าก็มักจะไม่นับขยายผลไปถึงบุคคลอื่นที่มีได้เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้ ผู้กระทำและผู้ถูกกระทำก็มีได้อยู่ห่างไกลกันนัก สามารถทำให้พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ให้การเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนจับกุมได้เสมอ แต่ปัจจุบันจากความเจริญทางเทคโนโลยี และพัฒนาการของอาวุธที่ใช้ในการสงคราม ทำให้การกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการไปอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา นั้น อาศัยอาวุธสงคราม และระเบิด ซึ่งสามารถบังคับได้จากระยะไกล ดังนั้นจากความคิดที่มีมาแต่เดิม คือให้ลงโทษอย่างรุนแรงแก่การกระทำความผิดในส่วนที่มีการไตร่ตรองไว้ก่อน จึงน่าจะต้องการสร้างมาตรการลงโทษไว้ก่อนที่จะมีการลงมือกระทำความผิดฐานฆ่าโดยใช้อาวุธสงครามหรือวัตถุระเบิด ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวก็ได้มีการนำมาใช้กันแล้วในกฎหมายของต่างประเทศ

3.1 องค์ประกอบความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยหลักทั่วไป

การกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา เป็นความผิดฐานหนึ่งในลักษณะ 10 หมวด 1 ซึ่งว่าด้วยความผิดต่อชีวิต มาตรา 288 ถึง มาตรา 294 อันประกอบด้วยความผิดฐานฆ่าผู้อื่น มาตรา 288, เหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานฆ่าผู้อื่น มาตรา 289, ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา มาตรา 290, ความผิดฐานทำให้ผู้อื่นตายโดยประมาท มาตรา 291, ความผิดฐานปฏิบัติอันทารุณโหดร้ายกับตนเอง มาตรา 292, ความผิดฐานช่วยเหลือ หรือ ยุยงให้เด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปีฆ่าตนเอง มาตรา 293 และความผิดฐานเข้าสู่ลมนต่อสู้อย่างเป็นเหตุให้คนตาย มาตรา 294

โดยทั่วไปแล้ว ความผิดในการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายเป็นความผิดอาญาชนิดร้ายแรงที่มีลักษณะเป็นความผิดในตัวเอง (mala in se) ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษสถานหนัก และแม้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย หรือที่เรียกว่า ซีวิลลอว์

ตามกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ซึ่งล้วนแล้วแต่มีพัฒนาการตามความเหมาะสมของสภาพความผิด และความเปลี่ยนแปลงของสังคม สำหรับประเทศไทยนั้น เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายและยึดถือองค์ประกอบความผิดเป็นหลัก เพราะฉะนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี จึงสามารถแยกองค์ประกอบความผิดได้ คือ

1. ฆ่า
2. ผู้อื่น
3. โดยเจตนา

คำว่า “ฆ่า” ตามองค์ประกอบข้อแรกหมายความถึง การทำให้ตาย คือ ระบบต่าง ๆ ภายในร่างกายหยุดทำงาน เช่น ระบบหายใจ ระบบการเต้นของ หัวใจ ระบบสมอง ดังนั้น ถ้าการกระทำก่อให้เกิดความตายทันที หรือหลังจากการกระทำเพียงเล็กน้อย ก็ถือว่าเป็นการฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288 แล้ว แต่ถ้าผู้ถูกกระทำไม่ตายเพราะการกระทำ แต่ตายเพราะเหตุอื่นมาแทรกซ้อน หรือได้รับการรักษาพยาบาลจนหายและไม่ตาย ก็อาจเป็นความผิดฐานพยายามฆ่าได้

การกระทำให้ถึงแก่ความตายเพราะการฆาตกรรมนี้ กฎหมายมิได้จำกัดวิธีการกระทำไว้ ฉะนั้นจะเป็นการกระทำด้วยวิธีใดก็ตาม เมื่อผลสุดท้ายก่อให้เกิดความตายก็ถือว่าเป็นการฆ่าได้ทั้งสิ้น ซึ่งแยกกรณีพิจารณาได้ดังนี้

ก. การทำให้ตายโดยใช้อาวุธ ซึ่งอาจจะเป็นการใช้ปืนยิง ใช้นิคม ดาบ หอก แหลน หลาว ฟันและแทงให้ตายก็ได้ โดยเฉพาะการใช้อาวุธปืนยิงนั้น ถ้าเป็นอาวุธปืนอย่างธรรมดาที่คนใช้กันทั่ว ๆ ไปแล้ว ตามหลักวินิจฉัยของศาลฎีกาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการเจตนาฆ่า

เสมอ เว้นแต่จะปรากฏเป็นอย่างอื่น ๆ เช่น ปีนทำเองกำลังแรงส่งอ่อนไม่อาจทำให้ถึงตายได้ เป็นต้น

ข. โดยใช้กำลังประทุษร้าย ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด เช่น การชก ต่อย ทบตี เตะถึงตาย หรือวิธีอื่นใดเช่นการกักขังให้อดอาหารจนตาย ผลักให้ตกเหว ตาย จับโยนให้จระเข้หรือเสือกัดตาย ใช้มือบีบคอ อุดปาก บีบจมูกไม่ให้หายใจจนตาย เอายาพิษใส่อาหารให้กินเข้าไปจนตาย เป็นต้น

องค์ประกอบความผิดที่เป็นสาระสำคัญ อีกอันหนึ่งคือ จะเป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ตามมาตรา 288 นี้ ตามหลักกฎหมายของประเทศไทย ผู้ถูกฆ่านั้นจะต้องเป็นผู้อื่น ไม่ใช่ฆ่าตนเอง ฉะนั้น การฆ่าตนเองจึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา 288 นี้ แม้การฆ่าตนเองจะไม่ถึงแก่ความตายก็ไม่มี ความผิดฐานพยายามฆ่าคนแต่อย่างใด เมื่อการฆ่าตนเองหรือพยายามฆ่าตนไม่เป็นความผิดแล้ว การที่ผู้อื่นช่วยยุง หรือเป็นผู้สนับสนุนให้เขาฆ่าตนเองตาย เช่น ช่วยหาอาวุธ ยาพิษ หรือแนะนำวิธีฆ่าให้แก่ผู้จะฆ่าตนเอง ก็ย่อมไม่เป็นความผิดฐานฆ่าคนในเมื่อเขาฆ่าตัวตาย หรือพยายามฆ่าตนเองในเมื่อเขาฆ่าตนเองแล้วแต่ไม่ตาย เพราะมาตรา 288 นี้ บัญญัติไว้ชัดเจนว่าต้องเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยเหตุนี้การที่ผู้อื่นใช้ให้เขาฆ่าตนเอง ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 84 แม้ผู้ถูกใช้จะฆ่าตนเอง พยายามฆ่าตนเอง หรือไม่กระทำการฆ่าตนเองตามที่ถูกใช้ก็ยอม ไม่มี ความผิดฐานใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดด้วย เพราะการกระทำไม่เป็น ความผิดในการฆ่าตนเองนี้เป็นเหตุใน ส่วนลักษณะคดีกล่าวคือการกระทำนั้นไม่เป็นความผิด จึงรวมถึงผู้ใช้นั้นด้วย ตามมาตรา 89 เว้นแต่กรณีจะต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 292, 293 เท่านั้น

ตามที่กล่าวมานี้ เป็นเพียงการช่วยเหลือหรือสนับสนุนอยู่ภายนอกไม่ใช่ผู้ช่วยหรือผู้สนับสนุนนั้นลงมือช่วยทำให้ตายขึ้นเอง ถ้าผู้ช่วยเหลือหรือผู้สนับสนุนนั้นลงมือกระทำให้ตายขึ้นแล้ว ย่อมมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ฆ่าคนไม่เจตนา หรือฐานทำร้ายร่างกายแล้วแต่กรณี

ถ้าผู้ช่วยเหลือหรือผู้สนับสนุนปฏิบัติการอย่างทารุณ เพื่อให้บุคคลฆ่า ตนเอง หรือเป็นการช่วยเหลือของเด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปีให้ฆ่าตนเอง ก็อาจเป็นความผิดได้ มาตรา 292 และมาตรา 293

การลงโทษฐานกระทำผิดสำเร็จต่อผู้กระทำผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามมาตรานี้ ได้นั้นจะต้องมีความตายของผู้อื่นเกิดขึ้น ถ้าไม่ตายก็ลงโทษได้แต่เพียงฐานพยายามเท่านั้น การที่จะทราบได้ว่าการตายเกิดขึ้นหรือไม่นั้น ย่อมทราบได้จากการชันสูตรพลิกศพ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148, 149 และมาตรา 150 ฉะนั้น เมื่อไม่มีความตายเกิดขึ้นการฆ่าก็ย่อมไม่มี ส่วนการพยายามฆ่านั้นย่อมทราบได้จากรายงานการชันสูตรบาดแผลของแพทย์ หรือถ้าไม่มีรายงานชันสูตรบาดแผลก็ย่อมได้ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานอื่นที่ปรากฏในสำนวนของศาล

ผู้ถูกฆ่าจะต้องมีสภาพบุคคลแล้ว ความผิดฐานฆ่าตามมาตรา 288 นี้ จะต้องเป็นการฆ่าคนที่มีชีวิตอยู่เท่านั้น การฆ่าคนไม่มีชีวิตไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ เพราะเป็นการขาดองค์ประกอบของการฆ่า ปัญหาจึงมีต่อไปว่า เมื่อใดจึงจะถือได้ว่ามีสภาพเป็นคนแล้ว ทารกในครรภ์มารดาจะถือว่าเป็นคนและถ้าทำให้ตายในครรภ์ จะมีความผิดตามมาตรา 288 นี้หรือไม่ กรณีเช่นนี้จะต้องพิจารณากันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะประมวลกฎหมายอาญามีได้บัญญัติไว้โดยตรง*

เมื่อบุคคลใดมีเจตนาฆ่าคนแล้วแต่พลาดไปกระทำแก่อีกบุคคลหนึ่ง หรือเจตนาจะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ได้กระทำต่อบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิดนั้น จะอ้างมาเป็นเหตุให้พ้นผิดไม่ได้ ต้องถือว่าบุคคลนั้นกระทำโดยเจตนาตามตรา 60, 61 เช่น ก. ตั้งใจจะยิง ข. ซึ่งขณะ

*ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 นี้มีหลักในการจะวินิจฉัย ประกอบมาตรา 288 กล่าวคือ การจะมีสภาพบุคคลหรือถือว่าเป็น “คน” ซึ่งจะถูกฆ่าและเป็นความผิดตามมาตรานี้ได้ ทารกนั้นจะต้องคลอดจากครรภ์มารดาแล้วและอยู่รอดเป็นทารก คือมีชีวิตซึ่งจะต้องหายใจได้ในขณะคลอดออกมา ไม่ว่าจะมีชีวิตอยู่หรือหายใจอยู่นานแค่ไหนเพียงไร ขอแต่เพียงว่าเมื่อคลอดออกมาจากครรภ์มารดา หายใจได้ก็เป็นการเพียงพอแล้ว ถ้าทำให้ตายในขณะที่คลอดออกมาและหายใจได้อยู่แล้ว ย่อมมีความผิดฐานฆ่าคนตายตามมาตรานี้ เพราะการเป็นคนได้เริ่มต้นแล้วแต่คลอดออกมาและหายใจได้นั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น เช่น ทารกตายคลอด คือตายในครรภ์แล้ว คลอดออกมา หรือเมื่อคลอดออกมาไม่หายใจเลยเป็นต้น ฉะนั้นการทำให้ทารกในครรภ์มารดา ซึ่งยังไม่ถือว่าคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกตาย จึงไม่เป็นความผิดฐานฆ่าคนตามมาตรา 288 นี้ แต่อาจผิดฐานทำให้แท้งลูกตามมาตรา 301-305

นั้นกำลังคุยกับ ค. และ ง. อยู่ ก. ยิ่งไปไม่ถูก ข. แต่พลาดไปถูก ง. ตาย หรือ ก. ตั้งใจจะยิง ข. เห็น ค. เดินมาเข้าใจว่า ข. จึงยิง ค. ตาย ทั้ง 2 กรณีนี้ ก. มีความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนาจะอ้างว่าไม่ได้เจตนาฆ่า ง. หรือ ค. ไม่ได้

จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 คือ ต้องมีการฆ่า คือ ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และต้องมีเจตนาที่จะฆ่าด้วย

3.2 การเตรียมการฆ่าผู้อื่นมีขอบเขตเพียงใด

จากความเห็นทางวิชาการ และแนวคำพิพากษาศาลฎีกา พบว่า แต่ละประเทศ แต่ละท้องถิ่นไม่เหมือนกัน ต่างฝ่ายต่างก็มีความเห็นไปตามสภาพของท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมตลอดจนพฤติกรรมของมนุษย์ในทีที่แห่งนั้นจนยากที่จะวางหลักในเรื่อง “ลงมือ” กระทำความผิดในทางอาญาได้ชัดเจน ต้องใช้วิธีการคาดการหรือเฟ่งพินิจเอาตามความรู้สึกที่เข้าใจว่าเป็นเช่นนั้นแล้ว นักกฎหมายได้ใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวดมาเป็นเวลาช้านานแล้วที่จะแยกลักษณะของการเตรียมการกับพยายามให้เห็นชัด แต่ก็คงจะได้เพียงหลักกว้าง ๆ ที่ผู้วินิจฉัยจะนำไปใช้พิจารณากับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ในบางครั้งการวางหลักอาศัยความนึกคิดเอาของผู้วินิจฉัยที่กะประมาณเอาเองว่า การกระทำนั้นอยู่ในขั้นเตรียม หรือถึงขั้นลงมือกระทำความผิดแล้ว

ส่วนใหญ่หลักที่ใช้ในปัจจุบันนี้จะพิจารณาจากหลัก การกระทำและเจตนาเป็นสำคัญ โดยการกะประมาณของผู้มีอำนาจวินิจฉัยที่อ้างหลักความเข้าใจของบุคคลธรรมดาเป็นเกณฑ์ ทั้งสองหลักดังกล่าวจะต้องประกอบกันเสมอ

ขั้นแรก ต้องได้ความว่า ผู้ที่กระทำความผิดนั้น มีเจตนาที่จะกระทำความผิดตามที่มุ่งประสงค์ก่อน จึงจะพิจารณาลักษณะการกระทำว่าถึงขั้นลงมือที่จะเป็นพยายามโดยพ้นจากการเตรียมแล้วหรือยัง ถ้าอยู่ในขั้นเตรียมถือว่ายังไม่เป็นความผิด นอกจากกฎหมายจะบัญญัติเอาโทษไว้

ความยากจึงอยู่ที่การแบ่งแยกการเตรียมกับการลงมืออันนำไปสู่การพยายามออกจากกันว่าเมื่อใดที่จะเรียกว่า นี้พ้นขั้นเตรียมแล้ว เข้าสู่การลงมือกระทำความผิดในขั้น

พยายามแล้ว เป็นเรื่องที่ต่างฝ่ายต่างก็วางหลักเกณฑ์ตามสภาพและพฤติการณ์ของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งไม่เหมือนกัน ในเรื่องนี้มีทฤษฎีที่นำมาใช้อธิบายมาก

1. หลักพิจารณาลักษณะการกระทำที่มีโอกาสจะเกิดผล หรืออัตราความเสี่ยง (degree of risk) จนอาจกระทบกระเทือนสิ่งที่กฎหมายคุ้มครองแล้ว ก็ถือว่าถึงขั้นลงมือกระทำ ความผิด

2. หลักใกล้ชิดต่อความผิดสำเร็จ โดยเมื่อมีเจตนาแล้วหากมีการกระทำที่ใกล้ชิดต่อความผิดสำเร็จ ถือว่าเป็นการลงมือกระทำความผิดแล้ว¹ หลักนี้แม้จะมีปัญหาและมีข้อโต้แย้งบ้าง แต่ก็เป็นหลักที่ใช้มากที่สุด โดยหลายประเทศ โดยนำหลักนี้ไปใช้แม้ในศาลไทยเอง ก็ใช้หลักใกล้ชิดต่อความผิดสำเร็จนี้ เป็นหลักในการวินิจฉัย “ลงมือ” ในชั้นพยายามเช่นกัน²

แนวความคิดในการที่จะชี้ลงไปแล้วไหนจะเป็นขั้น ใกล้ชิดต่อความผิดสำเร็จคงต้องอาศัยความรู้สึกของผู้วินิจฉัย หรือที่เรียกว่าความรู้สึกของบุคคลธรรมดาทั่วไป ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงหรือความสามารถของผู้ดำเนินคดีที่จะแสดงพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ดีเพียงใด

การเตรียมการฆ่าผู้อื่นมิชอบเขตเพียงใดนั้นจะต้องพิจารณาแบ่งแยกว่าต้องกระทำแค่ไหนจึงจะถือว่าพ้นขั้นเตรียมไปสู่การลงมือ โดยพิจารณาจากหลัก การกระทำ และเจตนา เป็นสำคัญ

เมื่อฟังได้ว่าผู้กระทำมีเจตนาทำความผิดฐานใดแล้ว การแยกการกระทำในชั้นเตรียมออกจากพยายามนั้นพอกล่าวได้ดังนี้³

การกระทำในชั้นเตรียม เป็นการกระทำระยะหนึ่งเพื่อจะลงมือกระทำ ความผิดด้วยเป็นการกระทำคนละตอนกัน ซึ่งบางรายก็เห็นได้ชัด บางรายก็อาจเห็นไม่ได้ชัดเจน ที่เห็นได้ชัดก็ได้แก่ การกระทำที่ผู้กระทำเตรียมเพื่อให้พร้อมที่จะกระทำต่อไปตอนหนึ่ง และ

¹ Kenny, Outline of Criminal law, no.63, p.92.

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 254/2488, 1203/2491.

³ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 299.

หยุดพักอยู่เพียงนั้น เพื่อว่าในโอกาสต่อไปก็จะได้ลงมือกระทำความผิดตามที่ได้เตรียมไว้ อีกตอนหนึ่ง เช่น ถีอปีนบรรจุกะสุนไปซุ่มอยู่ตอนหนึ่ง คอยว่าเมื่อใด ผู้ที่ตนต้องการฆ่าผ่าน มาก็จะลงมือฆ่าอีกตอนหนึ่ง เป็นต้น

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า การถีอปีนบรรจุกะสุนไปซุ่มอยู่นั้นจำเลยได้มีเจตนา ร้าย (mens rea) แล้วเป็นเพียงเพื่อรอเวลาและโอกาสเท่านั้น

3.3 เหตุผลเชิงตรรก (logic) และนโยบายทางอาญา (criminal policy) ในการ เตรียมการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นอันสมควรได้รับโทษ

เนื่องจากการพัฒนาของการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยเจตนาในปัจจุบันเป็นที่ ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ปัจจุบันเป็นยุคของความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างแท้จริง ความเจริญดังกล่าวได้สะท้อนออกมาให้เห็นในรูปของเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารทุกรูป แบบ การติดต่อสื่อสารในยุคสมัยที่ผ่านมา ซึ่งจะต้องอาศัยเวลาในการติดต่อ ปัจจุบันสามารถ กระทำระหว่างบุคคลต่อบุคคลได้อย่างง่ายดายและตลอดเวลา นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้า ทางด้านเทคโนโลยียังรวมไปถึงการส่งข่าวสารข้ามชาติโดยผ่านดาวเทียม การใช้ถนนข้อมูล จากอินเทอร์เน็ต หรือการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยการทำงานในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ถึงแม้จะกล่าวได้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีจะก่อให้เกิด ประโยชน์แก่สังคมอย่างมหาศาล แต่ในทางตรงกันข้ามเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาเหล่านี้ได้ นำไปสู่ความก้าวหน้าในการประกอบอาชญากรรมด้วย ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ในรูปแบบของ การฉ้อโกงข้ามชาติ อาชญากรรมทางการเงินในลักษณะต่าง ๆ อาชญากรรมที่ เกี่ยวกับเงินนอกระบบอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ รวมตลอดไปถึงอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการฉ้อ โกงประชาชนโดยอาศัยวิถีทางในการดำเนินธุรกิจ เช่น โดยแฝงมาในรูปของการขายตรง หรือ แฝงมาในรูปธุรกิจจัดสรรวันพักผ่อน

นอกจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแล้ว การกระทำความผิดอย่างอื่นได้ก้าวหน้ามาก ยิ่งขึ้นโดยอาศัยเทคโนโลยีเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดย เจตนา ดังนั้นเพื่อเป็นการตัดไฟเสียแต่ต้นลม เพื่อไม่ให้ความเสียหายเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงจะ ลงโทษ จึงสมควรบัญญัติให้การเตรียมการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเป็นความผิดจะได้ กล่าวต่อไป

3.3.1 โทษของการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเป็นความผิดรุนแรง

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ปัจจุบันมีการเป็นเหตุอุกฉกรรจ์กระทบกระเทือนความสงบสุขของประชาชน จะลงโทษอย่างเดียวไม่ได้ต้องป้องกันด้วย การป้องกัน คือ ไม่ต้องรอให้ลงมือกระทำเสียก่อนเพราะปัจจุบันความผิดฐานฆ่าผู้อื่นต้องรอให้กระทำ (ลงมือ) เสียก่อนจึงเป็นความผิด เมื่อลงมือแล้วไม่สำเร็จก็รับโทษฐานพยายาม ถ้าสำเร็จก็รับโทษเต็มตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ควรจะขยายฐานความผิดให้กว้างออกไปอีก โดยการเพิ่มให้ชั้นเตรียมการในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเป็นความผิด หมายความว่า เป็นการขยายฐานความผิดให้กว้างขึ้น ซึ่งก่อนลงมือก็เป็นช่วงเตรียมการ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายยังไม่บัญญัติเป็นความผิด ทั้ง ๆ ที่รูปแบบของการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ได้พัฒนาไปทั้งในด้านความเสียหายและความรุนแรง

ดังตัวอย่างที่มีข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ว่า

กรณี วางระเบิดเจ้าของค่ายมวย และเจ้าของบ่อน “กลม บางกรวย” (ณรงค์ อุ่นแพทย์)⁴ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า เมื่อเวลา 23.00 น. ของวันที่ 23.00 น. ของวันที่ 28 มีนาคม 2540 ร.ต.ต.ประมวล มีมานะ นายตำรวจซึ่งทำหน้าที่เป็นร้อยเวร สถานีตำรวจนครบาลดินแดง ได้รับแจ้งว่า เกิดเหตุรถส่วนตัวระเบิดบนทางด่วนขาออก ช่วงใกล้ทางลงอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จึงได้ไปสอบสวนที่เกิดเหตุ ปรากฏว่า พบรถส่วนตัว (รถเบนซ์) รุ่นอิกลาส 220 สีดำ หมายเลขทะเบียน 3 ศ - 8979 กรุงเทพมหานคร จอดชิดอยู่ของทางด่วนขา ในสภาพชำรุดทั้งคันด้วยฤทธิ์ระเบิดผ่ากระโปรงหน้ารถเปิดอ้าออก กระฉังหน้าฉีกขาด กระฉกรอบด้านแตกกระจาย นอกจากนี้ถึงน้ำมันเบนซินยังแตกทะลุจนน้ำมันไหลนองถนนภายในรถยนต์ เจ้าหน้าที่พบศพหญิงสาวเหยื่อระเบิด ร่างแหลกและอยู่ตรงที่นั่งด้านข้างคนขับ ร่างกายถูกสะเก็ดระเบิดไปทั่วทั้งร่าง ขาขวาฉีกขาด กระเด็นไปห้อยพาดอยู่ตรงขอบหน้าต่าง และจากหลักฐานได้ทราบว่าเป็นเจ้าของรถยนต์คันดังกล่าว ส่วนคนขับรถได้มีผู้นำส่งโรงพยาบาลตำรวจ โดยพบว่า ถูกสะเก็ดระเบิดตามร่างกายหลายแห่ง อาการหนักเป็นตายเท่ากัน โดยทราบชื่อภายหลังว่า ชื่อ นายณรงค์ อุ่นแพทย์ อายุ 40 ปี มีชื่อที่เรียกกันว่า “กลม บางกรวย” เป็นเจ้าของค่ายมวย “ก. บางกรวย” และถูกเรียกว่าเป็นเซียนมวยขาใหญ่ประจำสนามมวยลุมพินี และราชดำเนิน เป็นคนคุมคิวรถจักรยานยนต์รับ

⁴ไทยรัฐ (29 สิงหาคม 2540).

ข้างหลายแห่งนับตั้งแต่สะพานควายถึงตลาดบางกรวย นอกจากนี้ยังทำกิจการ โต๊ดสนามม้า และเจ้าของบ่อนพนันลอยน้ำย่านบางกรวยอีกด้วย จากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ทราบว่ ก่อนเกิดเหตุ นายณรงค์ อุ่นแพทย์ ได้พา น.ส. แสงอรุณ คำสุวรรณ คู่รัก เข้าไปเล่นพนันมวย ในสนามมวยลุมพินีตามปกติ จนการชกมวยคู่สุดท้ายสิ้นสุดลง นายณรงค์ ได้ขับรถยนต์ส่วนตัว (รถเบนซ์ หมายเลขทะเบียน 3ศ - 8979) ออกจากสนามมวยโดยมี น.ส. แสงอรุณ นั่งข้าง ๆ เพื่อเดินทางกลับบ้านที่ อ.บางกรวย แต่ระหว่างทางพยานชื่อเห็นเหตุการณ์ได้ให้ข้อเท็จจริงว่า รถยนต์ของนายณรงค์ ได้ขับแซงซ้ายรถยนต์ของพยาน จากนั้นได้เกิดเสียงระเบิดดังสนั่นหวั่นไหวไปทั่วท้องถนน พยานได้เห็นรถยนต์ของนายณรงค์ เสียหลักไปทางเลนด้านขวา สภาพของรถยนต์พังยับเยินเพราะแรงระเบิด ประตูด้านซ้ายกระเด็นหลุดจากตัวถัง น.ส.แสงอรุณ ซึ่งนั่งอยู่เบาะด้านซ้ายหน้า ถูกแรงระเบิดจนและทั้งร่าง เสียชีวิตคาที่ ส่วนคนขับคือนายณรงค์ อุ่นแพทย์ หรือ กลม บางกรวย ได้รับความเจ็บสาหัส นอกจากนี้ยังมี นายจักรี เมตตา อายุ 34 ปี ลูกน้องคนสนิท ซึ่งนั่งอยู่ที่เบาะหลัง ได้รับความเจ็บสาหัสเช่นเดียวกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ลำเลียงผู้บาดเจ็บทั้งสองส่ง โรงพยาบาลบางโพ จากการตรวจสอบสภาพรถยนต์ส่วนตัวที่ถูกระเบิด พบว่า เกิดระเบิดจากห้องเครื่องด้านซ้าย โดยเจ้าหน้าที่พบสายชนวนห้อยอยู่ใต้ท้องรถ นอกจากนี้ยังพบระเบิดตกอยู่ใต้ท้องรถอีก 1 ลูก จึงประสานงานกับตำรวจพลาธิการให้เดินทางมาตรวจสอบทันที

ดังนั้นจากคดีดังกล่าวถ้าข้อเท็จจริงเป็นดังที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าว จึงแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นว่าได้มีการพัฒนาการของการ กระทำความผิด ซึ่งมีความร้ายแรง และความเสียหายเกิดขึ้นในวงกว้าง ซึ่งนอกจากการลงโทษควรจะต้องรุนแรงแล้ว การวางมาตรการก่อนเกิดการกระทำความผิด เพื่อป้องกันมิให้ความผิดเกิดขึ้นเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้จากการสืบสวนพบว่า คนร้ายที่วางระเบิดนายณรงค์ อุ่นแพทย์ ได้ใช้ระเบิดที่เรียกว่า ซีโพรติคไว้ใต้ท้องรถ และจุดชนวนด้วย “เพจ”

3.3.2 ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นต้องมีความตั้งใจและมีการวางแผนเพื่อกระทำโดยฉับพลันและรวดเร็ว

การที่บุคคลหนึ่งจะมีเจตนาฆ่าร้ายต่อชีวิตของบุคคลอื่นนั้นอาจสืบเนื่องมาจากมูลเหตุหลายประการ เช่น ความแค้น ความอิจฉาริษยา หรือความหึงหวง เป็นต้น ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้กระทำผิดเกิดความคิดที่จะฆ่า ตัดสินใจที่จะฆ่า แล้วเริ่มเตรียมลงมือกระทำการที่

จะฆ่าในเวลาต่อมา ซึ่งหากคำนึงถึงภาวะในปัจจุบันไม่เพียงมีสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเท่าที่กล่าวมา แต่อาจมีความรุนแรง หรืออาจทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากแนวโน้มของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เข้ามามีอิทธิพลโน้มน้ำหนักให้ผู้ทำผิดกระทำความผิดขึ้น การดำเนินการโดยเจตนามุ่งร้ายต่อชีวิตของบุคคลอื่นจึงมีค้อยได้กระทำในทันทีทันใด หากจะต้องมีการไต่ตรองไว้ก่อน อันเนื่องมาจากความผิดฐานนี้เป็นความผิดฐานนี้เป็นความผิดที่อุกฉกรรจ์ ดังนั้นก่อนการลงมือจึงต้องมีการตัดสินใจหรือตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะทำการฆ่า จึงต้องมีการวางแผนการอย่างแยบยล มิใช่กระทำโดยหุนหันพลันแล่น แต่ต้องมีช่วงเวลาพอสมควรก่อนการลงมือกระทำผิด ภายหลังจากได้รับอิทธิพลแห่งมูลเหตุจูงใจที่จะตัดสินใจที่จะฆ่า ในช่วงเวลาดังกล่าวจึงต้องมีการวางแผนเตรียมการไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน ตระเตรียมหาอาวุธเพื่อใช้ในการฆ่าและช่วงจังหวะเวลาและโอกาส และการกระทำในการฆ่าจะต้องมีการลงมือโดยจับปล้น รวดเร็ว และเด็ดขาดในการสังหารเหยื่อนั้น เช่น กรณีลอบสังหาร นายแคล้ว ธนิกุล ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพล และเป็นเจ้าพ่อในวงการมวย ซึ่งบุคคลทั่วไปรู้จักเป็นอย่างดี การลอบสังหารบุคคลผู้มีอิทธิพลนี้จึงต้องกระทำอย่างแยบยล เนื่องจากจะหาโอกาสกระทำได้ยาก เพราะมีบุคคลซึ่งคอยให้ความคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่บุคคลนี้อยู่ตลอดเวลา ผู้ทำการลอบสังหารเมื่อสบโอกาสจึงต้องกระทำอย่างจับปล้น รวดเร็ว และเฉียบขาด การลอบสังหารนี้ไม่ทราบว่าผู้ลอบสังหารเป็นใคร และเนื่องจากสาเหตุใด แต่การกระทำครั้งนี้ได้ใช้อาวุธสงครามในการฆ่า และมีผู้ร่วมกระทำในการลอบสังหารครั้งนี้ด้วยคนจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมี

กรณีลอบวางระเบิดสังหารหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการที่ 1 โรงงานปูนซิเมนต์นครหลวง พุทธการณีนครนี้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2540 เวลาประมาณ 05.00 น. มาแจ้งต่อ ร.ต.อ. ทองใส เทนแก้ว นายตำรวจทำหน้าที่ร้อยเวร สภ.ต.กลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ว่ามีเหตุระเบิดรถปิกอัพ ทำให้มีผู้เสียชีวิต จำนวน 2 คน บริเวณริมถนนสุขาภิบาล 2 หน้าบ้านเลขที่ 447/2 หมู่ที่ 11 ตำบลกลางดง เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ได้พบซากรถยนต์ปิกอัพ มาสด้าสีขาว ทะเบียน บ-4910 สระบุรี จอดอยู่ริมถนนสุขาภิบาล 2 ห่างจากถนนมิตรภาพประมาณ 300 เมตร ถูกแรงระเบิด สภาพพังยับเยิน จนไฟลุกท่วมทั้งคัน ภายในรถตรงเบาะคนขับพบศพทราบชื้อต่อมาคือ นายโสภณ กลั่นอุทัย อายุ 56 ปี หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการที่ 1 โรงงานปูนซิเมนต์นครหลวง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี สภาพศพถูกแรงระเบิดอัดอย่างแรงจนใบหน้าหายไปทั้งแถบ ไล่ทะลัก แขนทั้งสองข้างขาดออกจากกัน ผิวหนังถูกไฟคลอกจนไหม้เกรียม ส่วนที่ผิวหนังฝั่งประตูด้านซ้ายของรถ

⁵ไทยรัฐ (15 มิถุนายน 2540).

พบศพนางอุษา อายุ 51 ปี อาจารย์ 2 ระดับ 7 สอนอยู่โรงเรียนวัดกลางดง ตำบลกลางดง ซึ่งเป็นภรรยาของนายโสภณ สภาพของศพนอนหงาย เสื้อผ้าถูกไฟคลอก เหลือแต่ชุดชั้นใน บริเวณใบหน้าหน้าอก ถูกแรงอัดของดินระเบิด เป็นแผลเหวอะหวะหลายแห่ง จากการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจปรากฏว่า ก่อนเกิดเหตุซึ่งเป็นวันหยุด นายโสภณ ได้ขับรถมารับนางอุษา ภรรยาที่บ้านพักที่เกิดเหตุ เพื่อไปเยี่ยมลูกชายที่กรุงเทพฯ ขณะที่นางอุษาออกจากบ้านพักเดินมาเปิดประตูด้านซ้ายของรถทันใดนั้น ได้เกิดเสียงระเบิดดังสนั่นหวั่นไหว จนทำให้ไฟลุกไหม้บริเวณด้านหน้าของรถ และแรงอัดของระเบิดยังส่งผลให้ร่างของนางอุษา และนายโสภณถูกขยักยับเยิน ขณะเดียวกันพยานซึ่งอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับที่เกิดเหตุ ได้ให้การว่า เมื่อตนได้ยินเสียงระเบิด จึงได้เปิดประตูบ้านออกมาดู พบว่าเมื่อสิ้นเสียงระเบิด พบว่าร่างของนางอุษามีไฟลุกท่วม ดินร่อนอย่างน่าสยดสยองอยู่ข้างรถ เมื่อตนตั้งสติได้จึงตะโกนให้เพื่อนบ้านในละแวกข้างเคียงมาช่วย แต่นางอุษาทนพิษบาดแผลไม่ไหว ขาดใจตายในเวลาต่อมา ส่วนนายโสภณถูกแรงอัดของระเบิดตายสยดสยองคาที่ ส่วนระเบิดสังหารนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจคาดว่า จะเป็นชนิดทีเอ็นที หรือซีโพร โดยใช้กระแสไฟฟ้าในรถเป็นตัวจุดชนวน ทำให้เกิดระเบิดขึ้น ซึ่งความร้ายแรงของการกระทำความผิดฐานฆ่าดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้กระทำได้มีการวางแผนการณืได้อย่างแนบเนียนในการลอบฆ่า

3.3.3 ความมีประสิทธิภาพของเทคโนโลยี เครื่องมือ และอาวุธ

ในปัจจุบันการเจริญเติบโตของสังคมมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมาย ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสื่อสารคมนาคมที่ทันสมัย ข่าวสารรวดเร็วทั่วโลก ทำให้โลกในยุคโลกาภิวัตน์เป็นโลกไร้พรมแดน ทำให้โลกมีความเจริญมากยิ่งขึ้น แต่หากคำนึงถึงในอีกแง่มุมหนึ่งกลับช่วยให้อาชญากรได้ใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย เครื่องมือ อาวุธ ในการใช้ประหัตประหารกันของมนุษย์ก็มีความทันสมัยตามไปด้วย ฉะนั้นความมีประสิทธิภาพของเทคโนโลยี และการพัฒนาการของอาวุธจากเดิมที่มีใช้เป็นเพียงอาวุธธรรมดา ๆ เท่าที่มีอยู่ เช่น ปืนพก มีด ดาบ จอบ เสียม หรืออื่น ๆ ที่ไม่รุนแรงอย่างใดที่ใช้ในการฆ่ากัน ก็พัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการอย่างสิ้นเชิง โดยจะเป็นอาวุธสงคราม ระเบิดระบบรีโมทคอนโทรล ระเบิดเวลา และอื่น ๆ ซึ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยนี้ ทำให้การประกอบกรฆ่าเป็นไปได้ได้อย่างแนบเนียนนั้น ทำให้สามารถสังการประกอบอาชญากรรมได้ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว อาจมีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่จึงกระทำได้ง่าย และสามารถสังการได้อย่างรวดเร็ว แน่นอน รูปแบบ

ของการประกอบอาชญากรรมของคนร้ายจึงมีลักษณะอุกอาจรุนแรง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต การฆ่ากันตาย จึงเป็นรูปแบบวิธีการหนึ่งซึ่งไม่ยากเย็นอะไรนัก เพียงแต่มีการวางแผนที่ดีและหาโอกาสที่จะกระทำการลงมือให้ได้เท่านั้น เขี้ยอก็ก็น่าจะสามารถที่จะรอดชีวิตหรือไม่อาจจะหาวิธีการใด ๆ เพื่อทำการป้องกันชีวิตของตนได้ หรือเพียงลงมือกระทำแล้วโอกาสพลาดก็เป็นไปโดยยาก เนื่องด้วยอาวุธที่ทำการประหารชีวิตจะต้องถูกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับเหยื่อ เช่น หากจะฆ่าคนหรือประชาชนธรรมดา การฆ่าอาจเพียงจ้วงมือปืนซึ่งมีแต่ปืนกระบอกเดียวและเตรียมช่องทางหลบหนีให้ดีเหยื่อนั้นก็ไม่ยากจะรอดชีวิตได้แล้ว แต่หากเป็นการฆ่าบุคคลผู้ทรงอิทธิพล ผู้นำทางการเมือง หรือผู้มีตำแหน่งทางการเมือง การฆ่าก็ต้องจะมีการทำอย่างแนบเนียนและเฉียบขาด โดยอาจต้องใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการลอบสังหาร อาวุธสงครามจึงอาจต้องนำมาใช้กับบุคคลเหล่านี้ ดังเช่นคดี

กรณีสองมือปืนเพชรบุกฆ่าโหดอาจารย์สถาบันราชภัฏเพชรบุรี⁶ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2540 นางสมศิริ หุยากรณ์ อายุ 49 ปี อาจารย์ 2 ระดับ 7 คณะเทคโนโลยีการเกษตร ถูกคนร้ายใช้อาวุธปืนคาร์บิน และลูกซอง บุกลงเสียชีวิตที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ 5 ต.โพธิ์ไร่หวาน อ.เมืองเพชรบุรี และนายศรีไพ เกตุแก้ว อายุ 15 ปี คนข้างบ้านถูกลูกหลงบาดเจ็บสาหัสไปด้วย ต่อมาตำรวจจับตัวคนร้ายที่สังหารเหยื่อได้คือ นายกฤษณะ หรือสมศักดิ์ จำปาเทศ และ พลฯ เสกสิทธิ์ พรหมน้อย พร้อมของกลางประกอบด้วย อาวุธปืนเอ็ม.16 จำนวน 2 กระบอก ปืนลูกซอง 8 นัด จำนวน 1 กระบอก ปืนคาร์บินจำนวน 1 กระบอก กระสุนปืนเอ็ม 16 จำนวน 114 นัด กระสุนปืนคาร์บิน 27 นัด นอกจากนี้ยังสารภาพอีกว่า ก่อนจะมารับงานฆ่า นางสมศิริฯ เคยร่วมกันใช้อาวุธปืนเอ็ม 16 บุกลง พ.จ.อ.สุนทร สิทธิภัย ได้รับบาดเจ็บสาหัสในบ้านเลขที่ 64/1 ม.8 ต.นาวัง อ.เมือง จ.เพชรบุรี เมื่อ 26 กรกฎาคม 2540 ด้วย

ต้องมีการใช้อาวุธที่มีประสิทธิภาพในการสังหารเนื่องจากบุคคลเหล่านี้ต้องมีการป้องกันตัวล่วงหน้า และอาจมีบุคคลคุ้มครองอยู่รอบข้างด้วย ดังนั้น เมื่อผู้ลอบสังหารพบโอกาสที่จะลงมือจึงต้องมีการกระทำอย่างเฉียบขาด ในการลงมือต้องไม่ให้พลาด ฉะนั้นจึงอาจต้องใช้อาวุธในการสังหารที่มีเทคโนโลยีและอำนาจสูง เพื่อให้การลงมือเป็นผลสำเร็จ จึง

⁶ข่าวเด็ด คดีดังในรอบปี (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานาสาส์น, 2541).

อาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยี เครื่องมือ และอาวุธในการนำมาประหัตประหารจึงต้องมีคุณภาพ อันเป็นส่วนประกอบสำคัญในปัจจุบัน

3.3.4 ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสังคม

ในการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายนั้น เหยื่อ หรือบุคคลที่ถูกฆ่า อาจมีหลายจำพวก บางกรณีอาจเป็นประชาชนคนธรรมดา ซึ่งทำมาหากิน หาเช้ากินค่ำ แต่บุคคลบางสถานะอาจเป็นผู้มีอิทธิพลทางสังคม หรือตำแหน่งหน้าที่การงานสูงทางสังคม เป็นผู้นำประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารประเทศและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ดังนั้นในการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายนั้น หากเป็นการฆ่าบุคคลธรรมดาในด้วยเรื่องส่วนตัวแล้วก็จะก่อผลเสียหายทางด้านส่วนตัวหรือสถาบันครอบครัวนั้น ๆ แต่หากเหยื่อเป็นบุคคลสำคัญของประเทศ เช่น ผู้นำทางการเมือง หรือผู้นำประเทศ ก็จะก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสังคมของชาติบ้านเมืองได้ เช่น กรณีลอบฆ่า บงการ สังหาร ประธานศาลฎีกา “ประมาณ ชันชือ” เป็นการลอบฆ่าบุคคลสำคัญ ด้วยสาเหตุว่ามีนักธุรกิจใหญ่ด้านที่ดิน สูญเสียประโยชน์จากคดีที่ประมุขตุลาการเคยตัดสิน ถือว่าเป็นคดีที่ยิ่งใหญ่และสำคัญคดีหนึ่ง เป็นคดีเขย่าวงการตุลาการเป็นอย่างมาก เพราะคดีนี้เหยื่อถูกลอบฆ่าเป็นถึงประมุขของวงการตุลาการ เป็นบุคคลผู้มีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง หากการลอบฆ่าครั้งนี้ได้กระทำสำเร็จ ประเทศชาติก็จะต้องสูญเสียบุคคลสำคัญของชาติไป ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อสังคมและต่อชาติบ้านเมืองเป็นอย่างมาก แต่คดีนี้นับว่ายังโชคดีที่บุคคลผู้ลอบฆ่ากระทำการไม่สำเร็จ ทำให้ไม่เกิดการสูญเสียบุคคลที่สำคัญยิ่งเช่นนี้ไป

3.3.5 ทฤษฎีข่มขู่ (deterrence theory)

อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาการกระทำความผิดเกี่ยวกับความผิดฐานฆ่าคนนั้น มีรูปแบบและการกระทำที่ซับซ้อน และการฆ่าอาจมีการวางแผนการณต่าง ๆ หรือกระทำโดยผู้จ้างวานฆ่า โดยมีต้องเป็นผู้ลงมือทำผิดด้วยตนเอง แต่จะอยู่เบื้องหลังในการกระทำผิด โดยจะอาศัยบุคคลอื่น เช่น มือปืน เป็นผู้ทำการฆ่า ซึ่งมีอยู่มากมาย การปราบปรามและการจับกุมจึงอาจทำได้ยาก และบางกรณีไม่อาจสาวไปถึงต้นตอที่แท้จริงได้ และเมื่อพิจารณาถึงกระบวนการทางอาญา มาตรการในการคุมครองเหยื่อยังไม่ดีพอ เพราะจากบทบัญญัติของ

กฎหมายที่มีอยู่นั้น การจะลงโทษผู้กระทำความผิดได้จะต้องรอนถึงขั้นให้ผู้กระทำความผิดลงมือแล้ว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า หากให้มีการปล่อยให้ลงมือเหยือกก็ไม่อาจรอดชีวิตได้แล้ว เพราะไม่ว่าจะเป็นอาวุธในการฆ่าที่ทันสมัย ประกอบกับการวางแผนอย่างแยบยล ทำให้เหยื่อไม่อาจรู้ตัว และไม่อาจป้องกันชีวิตของตนได้ ตามหลักกฎหมายที่มีอยู่ เพราะการจะอ้างถึงการป้องกันได้ ก็จะต้องรอให้มีการกระทำอันเป็นการประทุษร้าย หรือละเมิดต่อกฎหมายแล้วนั่นเอง หรือต้องรอนกว่าผู้กระทำความผิดจะลงมือแล้วนั่นเอง หากกรณีเป็นการที่เหยื่อได้รู้ตัวก่อนว่าจะมีผู้กระทำการคิดจะลอบฆ่าตน หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่ตน เหยือกก็จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยใช้มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยบทบัญญัติในมาตรา 46 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คุ้มครองว่า หากบุคคลจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลคือ กรณีที่บุคคลนั้นยังมีได้กระทำการถึงขั้นที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด กล่าวคือ ยังไม่ได้ลงมือกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 80 (หรือยังมีได้ถึงขั้นเตรียมในบางกรณี) แต่มีพฤติการณ์แสดงว่า บุคคลนั้นจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมาตรการตามมาตรา 46 นี้ เป็นเครื่องมือในการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะสามารถนำตัวบุคคลนั้นมาควบคุม และสั่งให้ทำทัณฑ์บนได้ ทั้ง ๆ ที่บุคคลนั้นยังไม่ได้กระทำการอันเป็นความผิดได้ แต่ถือได้ว่าในปัจจุบันนี้ มาตรการนี้ยังไม่ดีพอ เนื่องจากถึงแม้จะนำตัวบุคคลผู้จะก่ออันตรายนั้นมาประกันทัณฑ์บนได้ แต่เขาก็อาจมีการจ้างวานผู้อื่นฆ่าได้ ซึ่งมีการกระทำกันเป็นทอด ๆ ซึ่งยากที่จะสาวลึกไปถึง ผู้บงการได้ในบางกรณี ด้วยเหตุนี้เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายนี้ให้ได้ผล ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีมาตรการข่มขู่ หรือเป็นการตีไฟเสียแต่ต้นลม โดยหากรู้ตัวว่ามีมีการกระทำใด ๆ ที่เป็นการก่ออันตรายแก่ตนเขาต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างพอเพียงและหากมีการกระทำใดที่เป็นการเริ่มต้นในการเตรียมการก่ออันตรายใด ๆ แล้ว เขาจะต้องได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างทันที อีกทั้งผู้เขียนเห็นควรว่า หากมีการเตรียมการใด ๆ แล้ว ถึงแม้จะยังไม่ลงมือก็ตามควรมีการดำเนินการเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริงมาลงโทษตามกฎหมายของรัฐ ซึ่งไม่เพียงแต่กระทำเพียงแต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยเท่านั้น เพราะผู้เขียนเห็นว่า ยังไม่เป็นการบรรลุวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองชีวิตคนของเหยื่อนั้น ๆ อย่างแท้จริง ควรมีการข่มขู่และตัดไฟแต่ต้นลม ดังนั้น เมื่อมีการเตรียมในการกระทำความผิดฐานฆ่าคน เขาก็ควรมีความผิดตามกฎหมายอาญาและต้องถูกลงโทษตามกระบวนการของรัฐ เพราะมิฉะนั้นแล้ว หากปล่อยให้มีมีการลงมือ หรือมีการจ้างวานฆ่าแล้ว เหยือกก็ไม่สามารถที่จะป้องกันตนเองได้อย่างแน่นอน

3.3.6 การกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่ถือว่ามีความร้ายแรงจนถึงขั้นต้องมีการนำมาเพิ่มโทษ

การลงโทษการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นนั้นเช่น กรณีการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตามกฎหมายเห็นว่ามีความผิดกระเทือนต่อสังคม และบัญญัติกฎหมายให้เป็นเหตุเพิ่มโทษได้ แต่เป็นการเพิ่มโทษได้ก็เป็นการลงโทษหลังจากกระทำความผิดแล้วนำมาเป็นเหตุเพิ่มโทษ คือ เหตุเกิดขึ้นแล้ว หรือ อาจกล่าวได้ว่าเหยื่อหรือผู้ถูกฆ่าได้ตายไปแล้ว และไม่มีสิ่งอื่นใดมาชดใช้ชีวิตที่สูญเสียได้ ดังนั้น ถ้ามีการวางแผนเตรียมการฆ่าไว้ก่อนลงมือกระทำความผิด ตามกฎหมายถือว่าเป็นเรื่องที่ร้ายแรงถึงขนาดเอาเป็นเหตุเพิ่มโทษ⁷ ฉะนั้นการไตร่ตรองซึ่งเป็นขั้นหนึ่งของการเตรียม ยังมีการนำมาเป็นเหตุเพิ่มโทษ ดังตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาจะนำมาศึกษาดังต่อไปนี้

ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่จะได้ยกขึ้นมาเป็นกรณีศึกษา เกี่ยวกับความหมายและลักษณะของการ “ไตร่ตรองไว้ก่อน” ซึ่งตามพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ การทบทวน ตรึกตรอง วางแผน เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาแล้วจะเห็นได้ว่านอกจากการทบทวน ตรึกตรองแล้ว การวางแผนเตรียมการกันมาก่อนก็ถือได้ว่าเป็นการไตร่ตรองไว้ก่อน ตัวอย่างเช่น

ซึ่งวินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสามได้ไปด้วยกันตั้งแต่แรกที่ทำกรลวงผู้ตายให้ไปรับเงินชำระหนี้จากจำเลยที่ 1 แล้วพาผู้ตายไปถึงที่เปลี่ยวแล้วฆ่าเสีย โดยมีการวางแผนเตรียมการกันมาก่อน (คือโทรศัพท์นัดผู้ตายให้ไปรับเงินชำระหนี้ แล้วซื้อขวานไปด้วยกัน) แสดงว่าจำเลยทั้งสามสมคบกันประกอบฆาตกรรมรายนี้ จำเลยทุกคนเป็นตัวการฆ่าคนโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 และ 289(4)⁸

⁷ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4).

⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 1019/2505 (ประชุมใหญ่).

การฆ่าโดยมีการวางแผนเตรียมการล่วงหน้าไว้หลายวัน เป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน⁹

จำเลยเชื่อว่าผู้เสียหายเป็นผู้ฆ่าหลานชายจำเลย จึงวางแผนฆ่าผู้เสียหาย โดยให้น้องชายไปแจ้งตำรวจให้มาจับผู้เสียหายที่บ้านของผู้มีชื่อ และจำเลยไปรออยู่ใกล้บ้านนั้น เมื่อตำรวจมาถึงจำเลยก็รับอาสาตำรวจไปจับผู้เสียหาย แล้วจำเลยลุน่่นำหน้าไปยังผู้เสียหายทันที กระสุนปืนถูกขาผู้เสียหาย ดังนั้นจำเลยผิดฐานพยายามฆ่าคนโดยไตร่ตรองไว้ก่อน¹⁰

จำเลยจดทะเบียนสมรสกับผู้เสียหายด้วยความจำใจ เมื่อจดทะเบียนสมรสแล้ว จำเลยได้บอกกับผู้เสียหายว่า จะพาไปหาหมอ แต่กลับพาผู้เสียหายเข้าป่า แล้วร่วมประเวณีกับผู้เสียหาย เสร็จแล้วจึงลงมือทำร้าย เพื่ออำพรางว่า ผู้เสียหายถูกข่มขืนกระทำชำเราแล้วฆ่า พฤติการณ์เช่นนี้ฟังได้ว่า เป็นแผนการ ที่จำเลยพาผู้เสียหายไปฆ่า เพื่อให้พ้นความเกี่ยวข้องถือว่าเป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน¹¹

จำเลยทั้งสี่คนจับกุมผู้ตายทั้งสามคนในข้อหาดักโค ต่อมาจำเลยทั้งสี่นำตัวผู้เสียหายทั้งสามไปเพื่อปลัดกดหน้าผาให้ถึงแก่ความตาย เมื่อถึงบริเวณลานจอดรถ ซึ่งห่างจากหน้าผาประมาณ 2 เส้น จำเลยที่ 1 ให้จำเลยที่ 2, 3, 4 นำผู้ตายไปที่หน้าผาทีละคน จำเลยที่ 1 รออยู่บริเวณลานจอดรถนั่นเอง โดยจำเลยทั้งสี่มีเจตนาร่วมกันที่จะฆ่าผู้ตายทั้งสาม เมื่อจำเลยที่ 2, 3, 4 ปลัดผู้ตายทั้งสามตกหน้าผาตายทีละคนแล้วจำเลยทั้งสี่ก็พากันกลับ พฤติการณ์เช่นนี้ถือว่าจำเลยทั้งสี่ร่วมกันฆ่า ผู้ตายทั้งสามโดยวางแผนไว้ล่วงหน้า การกระทำของจำเลยทั้งสี่จึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้ตายทั้งสามโดยไตร่ตรองไว้ก่อน¹²

จำเลยไปติดต่อกับบริษัทประกันภัย เพื่อเอาประกันชีวิตในแบบอุบัติเหตุส่วนบุคคล ระบุจำเลยเป็นผู้รับประโยชน์ แล้วจำเลยมิได้ให้ผู้ตายลงชื่อในคำขอเอาประกันภัย แต่ใช้วิธี

⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 33/2514.

¹⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 1381/2514.

¹¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 181/2515.

¹² คำพิพากษาฎีกาที่ 2225/2516.

ปลอมลายมือชื่อผู้ตายลงในคำขอ และเมื่อจำเลยได้ฆ่าผู้ตายแล้วก็ได้พยายามสร้างเหตุการณ์ขึ้น เพื่อให้ดูเหมือนว่าผู้ตายตายโดยอุบัติเหตุไฟฟ้าลัดวงจรเพื่อจำเลยจะสามารถรับเงินประกันชีวิตได้ แล้วจำเลยได้ไปแจ้งต่อบริษัทประกันภัย ในวันรุ่งขึ้นจากที่ผู้ตายถูกจำเลยฆ่าตาย ดังนั้น พฤติกรรมแสดงว่าจำเลยมีแผนมาตั้งแต่แรกที่จะฆ่าผู้ตายเพื่อหวังประโยชน์จากเงินประกันชีวิตผู้ตาย ถือได้ว่าจำเลยฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน¹³

ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่นำมาแสดงได้ว่า กรณีการวางแผนไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดการกระทำความผิดฐานฆ่า ศาลฎีกาจะพิพากษาว่าเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน อย่างไรก็ตามอาศัยหลักจากคำพิพากษาของศาลฎีกาอีกเช่นกันที่แสดงให้เห็นว่าการวางแผนนั้น ส่วนใหญ่แล้วถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของขั้นเตรียมการ ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา เช่น

เพียงแต่จำเลยกับพวกร่วมมือกันฆ่าผู้ตาย โดยไม่ปรากฏว่าคบคิดเตรียมมาก่อนแต่อย่างใด จะถือว่าเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อนไม่ได้¹⁴

จำเลยที่ 1 จ้างจำเลยที่ 2 กับพวกไปยังผู้เสียหาย จำเลยที่ 2 ได้เตรียมการโดยหาปืนไว้ก่อน แล้วพาพวกไปดักยิงผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ จำเลยที่ 2 จึงมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และจำเลยที่ 1 ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการด้วย¹⁵

กรณีที่จำเลยเป็นฝ่ายด่าว่าโจทก์ร่วมเรื่อง โจทก์ร่วมให้คนมาขูดซ่อมท่อประปาที่คินหน้าร้านโจทก์ร่วมที่เช่าจากจำเลย โดยโจทก์ร่วมไม่ได้โต้เถียง และได้บอกจำเลยด้วยว่าเมื่อทำเสร็จแล้วจะกลับท่อให้ดังเดิม จำเลยกลับใช้ปืนยิงโจทก์ร่วมถึง 3 นัด ไม่ปรากฏพฤติการณ์ว่าจำเลยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด กรณีนี้ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้กระทำไปโดยบันดาลโทสะ

และเมื่อปรากฏตามคำของแพทย์ผู้รักษาจำเลยว่าเมื่อประมาณ 3 ปีมาแล้ว จำเลยเป็นโรคเปลี่ยนวัย แต่เมื่อได้รับการรักษารับประทานยาแล้วอาการดีขึ้น และจำเลยเป็นผู้ดูแลกิจการ

¹³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1907/2522.

¹⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 104/2510.

¹⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 111-112/2514.

บริการอาบ อบ นวด ของจำเลย คู่มือห้องแถว บังกาโลที่ให้เช่า โดยสามารถดำเนินธุรกิจ และนำเงินไปฝากธนาคารด้วยตนเอง ก่อนที่จำเลยจะยิงโจทก์ร่วม จำเลยอ้างว่าโจทก์ร่วม และ หลังเกิดเหตุแล้ว จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน นำพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุ และแสดงท่าทางให้ถ่ายภาพประกอบคำรับโดยตลอด จำเลยมีความรับผิดชอบคืออย่างคนธรรมดาทั่วไป ถือได้ว่าจำเลยกระทำผิดในขณะที่รู้สึกผิดชอบและสามารถบังคับตนเองได้

ส่วนในกรณีที่ปรากฏว่า ก่อนจำเลยใช้ปืนยิงโจทก์ร่วม จำเลยได้ด่าโจทก์ร่วม โดย จำเลยโกรธโจทก์ร่วมที่ให้คนมาขุดท่อประปาในที่ดินของจำเลย เสร็จแล้วจำเลยและโจทก์ร่วม ต่างแยกย้ายเข้าร้านของตน ซึ่งถือได้ว่าเหตุการณ์ในตอนนี้ได้ผ่านพ้นไปแล้ว แต่ต่อมาอีก ประมาณ 10 นาที โจทก์ร่วมออกมาดูท่อประปาที่ขุดตามที่คนขุดท่อประปาขอให้มาดู จำเลยวิ่ง ออกจากร้านโดยไม่พูดจา แล้วใช้ปืนยิงโจทก์ร่วมทันที เช่นนี้มีใช้จำเลยกระทำการยิงโจทก์ร่วม ในขณะที่เกิดโทสะพลุ่งขึ้นเฉพาะหน้า หากแต่เป็นการที่จำเลยใช้เวลาที่อยู่ในร้านประมาณ 10 นาที คิดไตร่ตรองทบทวนดีแล้วว่าจะยิงโจทก์ร่วมหรือไม่ และได้เตรียมปืนไว้ใช้ยัง ดังนี้ที่จำเลยใช้ปืนยิงโจทก์ร่วม จึงเป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน¹⁶

จำเลยกับพวกเตรียมการ โดยมีอาวุธมาเพื่อจะฆ่าทหารกลุ่มที่ทำร้ายพวกของตน เท่านั้น บังเอิญมาพบทหารกลุ่มอื่นเข้า จำเลยกับพวกเกิดความคิดที่จะฆ่าทหารกลุ่มที่พบใน ปัจจุบันทันที ดังนั้น การที่จำเลยฆ่า และพยายามฆ่าทหารในกลุ่มที่พบนี้ จึงเป็นเรื่องที่จำเลยมิ ได้เตรียมการมาก่อน จำเลยกับพวกหาได้มี เจตนาฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อนไม่ จึงไม่มีความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4)¹⁷

เพียงแต่จำเลยมีสาเหตุโกรธผู้ตาย ถือไม่ได้ว่าฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เมื่อไม่ได้ ความว่าวางแผนเตรียมการฆ่ามาก่อน¹⁸

¹⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 834/2520.

¹⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 1687/2521.

¹⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 333/2522.

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้นำมาเป็นกรณีศึกษา¹ แสดงให้เห็นว่า การกระทำ ความผิดโดยไตร่ตรองไว้ก่อนเป็นส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการกระทำในชั้นของ การเตรียมการ แต่สำหรับโทษนั้น เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา มิได้บัญญัติให้ชั้น การเตรียมการในความผิดฐานฆ่าเป็นความผิด ซึ่งถ้าบัญญัติเช่นนั้น ก็จะเป็นการป้องกันมิให้ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นได้กระทำลง หากแต่ไปบัญญัติให้การกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดย ไตร่ตรองไว้ก่อนเป็นความผิดที่ต้องรับโทษหนัก คือ ถึงขั้นประหารชีวิต ซึ่งเมื่อพิจารณาถึง ความมุ่งหมายของกฎหมายอาญา ซึ่งมีทั้งป้องกันการกระทำ ความผิดและลงโทษการกระทำ ความผิด แล้วจะเห็นว่า การลงโทษอย่างรุนแรงภายหลังความเสียหายต่อชีวิตได้เกิดขึ้นแล้ว ก็จะไม่ได้อำนาจให้เกิดประโยชน์ต่อการป้องกันการกระทำ ความผิดมิให้เกิดแก่ผู้อื่นแต่อย่างใด ยิ่งการกระทำ ความผิดต่อชีวิตในปัจจุบันได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย และก่อให้เกิดความเสียหาย อย่างกว้างขวางด้วยแล้ว เช่น การใช้ระเบิดที่บังคับด้วยรีโมท หรือระเบิดแบบแสวงเครื่อง ต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการกระทำ ความผิดด้วยแล้ว จึงเห็นได้ว่าการมุ่งแต่จะลงโทษอย่าง รุนแรง โดยไม่ได้มุ่งการป้องกันคือถือเป็นความผิดในชั้นเตรียมการกระทำ จะทำให้การ บังคับใช้กฎหมายไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร

3.4 ลักษณะเตรียมการกระทำ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นกับความผิดของกฎหมาย ต่างประเทศ

3.4.1 ลักษณะของความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (murder) ตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา

ในหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกา ได้มีการตราพระราชบัญญัติที่ลงโทษการกระทำ ความผิด murder แต่ไม่ได้นิยามความหมายของความผิด murder ไว้และนำคำนิยามตาม กฎหมาย common law มาใช้ โดยพระราชบัญญัติประเภทนี้จะแบ่งความผิด murder ออกเป็น ความผิด first degree murder และความผิด second degree murder และมีการนิยามคำว่า “murder” ในถ้อยคำของคำว่า “การฆ่า” (killing) หรือ “การทำให้ถึงแก่ความตาย” (causing death) โดยได้มีการนิยามคำว่า “murder” โดยใช้เรื่องขององค์ประกอบภายในคือ “malice aforethought, express or implied” ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับความผิด murder ชนิดเดียวกับ ที่ผู้พิพากษาของอังกฤษ รู้จักตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งรวมถึง felony murder, depraved-heart murder, intent-to-do-serious-bodily-injury murder และ murder ที่กระทำโดยการบันดาล โทสะโดยไม่มีเหตุผลสมควร

องค์ประกอบของความผิด murder

1. องค์ประกอบภายนอกของความผิด murder

องค์ประกอบภายนอกของความผิด murder มี ดังนี้

- (ก) จำเลยจะต้องทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายกระทำ หรืองดเว้นการที่จะต้องกระทำตามหน้าที่
- (ข) การกระทำของจำเลยจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลตามกฎหมาย (legally cause) ที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
- (ค) ในศาลของบางมลรัฐได้บัญญัติไว้ว่า ความตายนั้นจะต้องเกิดขึ้นภายในหนึ่งปี และหนึ่งวัน หลังจากการกระทำของจำเลย ที่เป็นเหตุให้ผู้ตายได้รับบาดเจ็บ¹⁹

2. องค์ประกอบภายในของความผิด murder

ผู้กระทำความผิด จะต้องกระทำโดยมีองค์ประกอบภายในจิตใจของความผิด murder คือ “malice aforethought” ซึ่งไม่ได้มีความหมายตามตัวอักษร แต่หมายความถึงชนิดต่าง ๆ ของความผิด murder ซึ่งแบ่งตามองค์ประกอบ ภายในจิตใจ (mental element) ที่กฎหมาย Common Law รู้จักและมีอยู่ในศาลต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา คือ

- (ก) เจตนาฆ่า (intent-to-kill murder)
- (ข) เจตนาทำร้ายร่างกายสาหัส (intent-to-do-serious-bodily-injury murder)
- (ค) depraved-heart murder
- (ง) เจตนากระทำความผิด felony (felony murder)

เจตนาฆ่า (intent-to-kill murder)

การกระทำที่ผู้กระทำได้กระทำโดยมีเจตนาฆ่าผู้อื่นและเป็นเหตุตามกฎหมาย (legal cause) ที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายถือเป็นความผิด murder เว้นแต่จะมีสถานการณ์เงื่อนไขที่ทำให้ความผิดนั้นกลายเป็นความผิด voluntary manslaughter หรือ การฆ่าคนตายโดยเจตนา

¹⁹ La Fave and Scott, *Criminal Law*, p. 611.

เป็นการฆ่าที่มีเหตุกระทำได้โดยชอบ (justifiable) หรือ มีเหตุได้รับการยกโทษ (excusable) ซึ่งทำให้การกระทำนั้นไม่ถือเป็นความผิดอาญา เจตนาทำให้ตายนั้นอาจแสดงออก โดยชัดแจ้ง คือกระทำโดยการใช้อาวุธ หรือโดยปราศจากอาวุธ หรือเพียงคำพูด หรืออาจเกิดขึ้นโดยการงัด เว้นการที่จะต้องกระทำตามหน้าที่

ภายใต้แนวคิดที่สืบเนื่องต่อกันมา ผู้ใดเจตนาทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายจะต้อง ประกอบด้วย

- (1) ผู้กระทำได้ต้องการให้เกิดผลเช่นนั้น และ
- (2) ผู้กระทำรู้ว่าผลเช่นนั้นจะเกิดขึ้น

ตามแนวคิดในปัจจุบันจำกัดคำว่า “เจตนา” (intent) หมายความว่า ถึงกรณีที่ผู้กระทำมี วัตถุประสงค์ที่จะทำให้เกิดผลเสียหายขึ้น และคำว่า “ความรู้” (knowledge) ซึ่งครอบคลุมถึง กรณีที่ผู้กระทำรู้ว่า ผลเสียหายจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ตามประมวลกฎหมายอาญาได้ให้คำ นิยามของความผิด murder ชนิด “intent to kill murder” คือเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (intentionally) หรือ โดยรู้ (knowingly)²⁰

ผู้กระทำผิดฐาน murder ชนิด the intent - to - kill หรือชนิดอื่นนั้นการกระทำหรือ การงัดเว้นการกระทำตามหน้าที่จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลตามกฎหมาย (legal cause) กับความตายของผู้อื่นที่เกิดขึ้นกล่าวคือ การกระทำของจำเลยจะต้องเป็นปัจจัย สำคัญที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และผลที่เกิดขึ้นจะต้องไม่เกินกว่าที่ผู้กระทำได้เจตนาไว้ อย่างมาก

เจตนาทำร้ายร่างกายสาหัส (intent-to-do-serious-bodily-injury murder)

โดยหลักแล้ว ตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่จะถือว่าการฆ่าผู้อื่น โดยมีเจตนาทำร้ายร่างกายสาหัสเป็นความผิด murder แม้ว่าผู้กระทำจะไม่ได้มีเจตนาฆ่า เพราะ การกระทำเช่นนั้นอย่างน้อยได้ปรากฏถึงการกระทำที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อชีวิตเช่นเดียวกับ ที่ต้องการสำหรับความผิด depraved heart murder ดังนั้นถ้าการกระทำความผิด depraved

²⁰ Ibid., p. 612.

heart murder ถือเป็นความผิด murder จึงมีผู้แนะนำว่าการฆ่าผู้อื่นโดยมีเจตนาทำร้ายร่างกาย บาดเจ็บสาหัสไม่จำเป็นที่จะต้องแยกประเภทของความผิดออกมาต่างหากอีก และคิดเช่นว่านี้จะ ถูกรวมเข้าไว้อยู่ในความผิด murder ประเภท the depraved-heart murder และความผิด recklessness manslaughter ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงของแต่ละคดีของความผิด ในประมวล กฎหมายอาญาของมลรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันส่วนมากคำนิยามของความผิด murder จะไม่หมายความรวมถึงความผิด murder ชนิดเจตนาทำร้ายร่างกายบาดเจ็บสาหัส (the intent to do serious bodily injury)

“serious bodily injury” หรือที่เรียกว่า “grievous bodily harm” มีความหมายมากกว่าการทำให้ได้รับอันตรายแก่กายโดยปกติธรรมดาและมีความหมายถึงบางสิ่งบางอย่างที่ ใกล้เคียงแต่น้อยกว่าการทำให้ตาย การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (intent to kill murder) หรือเจตนา ทำร้ายร่างกายบาดเจ็บสาหัส (intent to do serious bodily) พิจารณาจากการกระทำของจำเลย และ สถานการณ์แวดล้อม ถ้าผู้กระทำเจตนาใช้อาวุธร้ายแรง และวิธีการที่ใช้ทำให้คาด คะเนว่าอาจเป็นเหตุทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย หรือทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสหรือกระทำ โดยปราศจากอาวุธ

เมื่อความผิด murder นี้กระทำโดยการงดเว้นการที่จะต้องกระทำโดยการงดเว้นการ ปฏิบัติตามหน้าที่ โดยมีเจตนาทำร้ายร่างกายสาหัส ยกตัวอย่างเช่น ถ้า A บกพร่องต่อหน้าที่ที่ จะต้องเตือนหรือช่วยชีวิต B ซึ่งเป็นหน้าที่ของ A โดยมุ่งหมาย (desire) ทำให้ B ได้รับ อันตรายสาหัส หรือ (โดยมิได้มีความมุ่งหมายเช่นนั้น) รู้ว่า (knowing) การทำให้บาดเจ็บจะ ทำให้ตาย ดังนี้ถือว่า A มีความผิดฐาน murder ต่อ B

depraved-heart murder

หมายความถึงการกระทำโดยประมาทอย่างร้ายแรง (extremely negligent) ที่วิญญู ชนทั่วไปย่อมจะรู้ว่านอกจากไม่มีข้อแก้ตัวได้ แล้วยังมีระดับความเสี่ยง (risk) ถึงชีวิตหรือ อันตรายสาหัสต่อผู้อื่น และจากการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย แม้ว่าผู้กระทำจะ ไม่มีเจตนาฆ่าหรือไม่มีเจตนาทำร้ายร่างกายสาหัส และทำให้เกิดผลคือ ความตายต่อผู้อื่นก็อาจ ถือเป็นความผิด

นอกจากการกระทำนั้น จะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ร้ายแรงแล้ว มีผู้ที่เห็นว่าผู้กระทำ ความผิดยังจะต้องรู้ถึงความเสี่ยงร้ายแรงที่เขาได้ก่อให้เกิดขึ้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(ก) การก่อให้เกิดความเสี่ยง (creation of risk)

การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ไม่สมควรทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บทางกายหรือ ได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สิน โดยทั่วไปใช้คำว่าเป็นความประมาทเลินเล่อ “ordinary negligence” เป็นความผิดประเภทที่ควรรับผิดชอบในเรื่องละเมิด (tort liability) และบางกรณีอาจ ต้องรับโทษทางอาญา ถ้าการกระทำที่ก่อนั้น ไม่เพียงแต่จะเป็นความเสี่ยงที่ไม่สมควร แต่ยังมี ความเสี่ยงในระดับสูงที่มากกว่าความเสี่ยงที่ไม่สมควรหรือเรียกว่าเป็นความประมาทอย่างซัด แฉัง (gross negligence) และถ้าผู้กระทำรู้ว่าเขาได้ก่อให้เกิดความเสี่ยงเช่นนั้น การกระทำของ เขาเรียกว่าเป็นความประมาทอย่างจงใจ (recklessness) การกระทำประมาทซัดแฉัง (gross negligence) หรือการกระทำประมาทโดยจงใจ (reckless) ที่เป็นผลก่อให้เกิดความตาย ผู้กระทำ จะต้องรับผิดชอบในความผิด manslaughter ไม่ใช่ความผิด murder

สำหรับการกระทำความผิด murder ชนิด depraved heart murder นั้นจะต้องมีระดับ ของความเสี่ยงต่อชีวิตหรือร่างกายที่ได้รับมากกว่าความเสี่ยงที่ไม่สมควร (unreasonable risk) และมากกว่าความเสี่ยงในระดับสูง (high degree of risk) บางที่เป็นความเสี่ยงในระดับที่ สูงอย่างมาก (a very high degree of risk) ที่จะแยกต่างหากจากระดับของความเสี่ยงที่มีความ ร้ายแรงน้อยกว่าซึ่งถือเป็นการเพียงพอสำหรับความผิด manslaughter

ข้อแตกต่างระหว่างความเสี่ยงที่ไม่สมควร ความเสี่ยงที่มีระดับสูง และความเสี่ยงที่ มีระดับสูงอย่างมาก นั้นเป็นเนื้อหาของระดับที่ไม่มีขอบเขตที่แน่นอนขีดกั้นระหว่างความเสี่ยง แต่ระดับที่แน่ชัด ซึ่งอาจเปรียบเทียบได้ว่าคล้ายกับเป็นกลุ่มสี spectrum จากกลุ่มหนึ่งไปอีก กลุ่มหนึ่ง ปัญหาว่ามันเป็นหลักสำคัญที่แสดงข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างความผิด murder และ ความผิด manslaughter The Model Penal Code ได้บัญญัติว่าการฆ่าผู้อื่นด้วยความประมาท โดยจงใจ (a reckless killing) จะเป็นความผิด murder ถ้าได้กระทำ “ภายใต้สภาพที่แสดงให้ เห็นอย่างซัดแฉังถึงความไม่ใยดีอย่างยิ่งต่อคุณค่าของชีวิตมนุษย์” (“under circumstances manifesting extreme indifference to the value of human life”) โดยพิจารณาจากสภาพ

แวดล้อมที่ผู้กระทำได้อยู่ นั้น เป็นสำคัญมากกว่าจะพิจารณาขนาดของความเสียหายเป็นจำนวนของอันตรายที่เป็นข้อความลอย ๆ อยู่โดยไม่มีตัวตนในการพิจารณากับความเป็นไปได้

และข้อควรสังเกตอีกประการ คือ ความเสี่ยงนั้นจะต้องมีระดับสูงและในสภาพแวดล้อมเช่นนั้นจำเลยจะต้องรู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความเสี่ยงที่มีระดับสูง และการกระทำเช่นนั้นไม่ได้กระทำไปเพื่อรักษาประโยชน์สุขของสังคม (the social utility) ตัวอย่างเช่น ถ้าจำเลยขับรถด้วยความเร็วเข้าไปในถนนที่เต็มไปด้วยฝูงชนก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ขับรถคันอื่น ๆ และคนเดินถนน เพื่อที่จะนำ ผู้โดยสารส่งโรงพยาบาลเพื่อรับการผ่าตัดฉุกเฉิน จำเลยอาจไม่ต้องรับผิดชอบ murder ถ้าจำเลยไม่มีเจตนาฆ่าผู้อื่น แม้ว่าการกระทำเดียวกันนี้ แต่ผู้กระทำได้กระทำไปเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้นของการขับรถเร็วผู้กระทำอาจต้องรับผิดชอบ murder

โดยเหตุที่ระดับของความเสียหายที่จะกระทำสำหรับความผิด depraved-heart murder เปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยที่ไม่คงที่สองประการ คือ ระดับของความรู้ของจำเลยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และประโยชน์ของสังคม (the social utility) ในการกระทำของเขา การพิจารณาเรื่องโอกาสของการก่อให้เกิดความตายที่ต้องการสำหรับความผิด murder จึงไม่สามารถคำนวณวัดเป็นร้อยละได้

การกระทำต่อไปนี้ถือเป็นสถานการณ์ที่น่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตอย่างมาก โดยไม่มีเหตุอันควร (a very high degree of unjustifiable homicidal danger) ที่ถือเป็นความผิด depraved-heart murder ได้แก่ การยิงปืนเข้าไปในห้องที่มีคนอยู่ โดยจำเลยรู้ว่ามีคนอยู่ในห้องนั้นหลายคน การยิงปืนเข้าไปในห้องที่มีคนอยู่ โดยจำเลยรู้ว่ามีคนอยู่ในห้องนั้นหลายคน (คดี *People v. Jematowaki* 238 NY 188, 144 N.E. 497 (1924) การวางเพลิงที่ประตูหน้าบ้านที่มีคนอยู่อาศัย (*State v. Joy* (1982), คดี *Hyam v. Director of Public Prosecutions* (1975), ยิงปืนเข้าไปในตู้รถคนงานในขบวนรถไฟที่วิ่งผ่านมา (คดี *Banks v. State* (1919), หรือยิงปืนเข้าไปในรถยนต์ที่กำลังวิ่ง (คดี *Wiley v. State* (1918), โดยมีคนอยู่อาศัย โยนแก้วเบียร์ไปที่คนซึ่งกำลังถือตะเกียงน้ำมันที่จุดไฟอยู่ (*Mayer v. People*, (1883), ยิงไปที่จุดใกล้ ๆ แต่ไม่ได้ถึงปืนไปโดยตรงที่ผู้หนึ่งผู้ใด แล้วถูกผู้อื่น จำเลยยิงปืนห่างจากผู้ตายประมาณ 8 ฟุต ไปใกล้ ๆ ผู้ตายขณะอยู่ ทั้งคู่อยู่ด้วยกันในห้องเล็ก ๆ และผู้กระทำรู้ว่ากระสุนอาจแล่นไปถูกผู้ตาย (*Brinkley v. State*, 1967, *Myrick v. State*, 1945), การเขย่าร่างเด็กทารกเป็นเวลานานและ

โดยแรง ทำให้หายใจไม่ออก(คดี Regina v. Ward, 1956) การขายเฮโรอีนบริสุทธิ์ที่ไม่เจือจาง (คดี State v. Randolph, 1984)

การกระทำที่เป็นอันตรายอย่างยิ่งที่อาจคิดเองได้ เช่น การโยนก้อนหินจากหลังคาตึกสูงลงบนถนนข้างล่างที่เต็มไปด้วยผู้คน, ขับเรือเร็วผ่าเข้าไปในกลุ่มคนที่กำลังว่ายน้ำ, ขับเครื่องบินโฉบลงมาต่ำอยู่เหนือรถนักท่องเที่ยวทำให้เกิดอันตรายที่จะตัดศีรษะคนขับรถ

ในกรณีใด ๆ เหล่านี้ ถ้าความตายเป็นผลมาจากการทำให้ผู้อื่นอยู่ในอันตราย และเกิดขึ้นในลักษณะที่สามารถแลเห็นล่วงหน้าได้ การกระทำของจำเลยทำให้เขาสมควรได้รับคำตัดสินลงโทษฐาน murder

สำหรับความผิด depraved-heart murder ในกรณีข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการกระทำนั้นจะต้องมีอันตรายที่เป็นภัยต่อกลุ่มคน อย่างเช่นกรณีของการยิงปืนเข้าไปในตู้รถคนงานในขบวนรถไฟ หรือยิงปืนเข้าไปในห้องที่มีคนอยู่หลายคน หรืออาจเป็นภัยต่อบุคคลเพียงคนเดียว อย่างเช่นกรณีขว้างแก้วเบียร์ หรือจับเด็กทารกเขย่า แน่นอนว่าสถานการณ์เหล่านี้ อาจมีลักษณะที่เป็นอันตรายต่อชีวิตที่น้อยเกินไปสำหรับความผิด murder ถ้ามีบุคคลเพียงคนเดียวที่จะได้รับภัยอันตรายจากการกระทำของจำเลย ขณะที่ถือเป็นอันตรายที่ร้ายแรง เพียงพอสำหรับกรณีบุคคลหลายคนอาจได้รับอันตราย ยกตัวอย่างเช่น อาจไม่ถือเป็นความผิด murder สำหรับกรณีที่พรานไปล่ากวางโดยมีเพื่อนร่วมเดินทางที่อยู่ใกล้ ๆ อีกคน และโชคไม่ดียิงปืนถูกเพื่อนร่วมเดินทางนั้นตาย ขณะที่การกระทำเดียวกันในป่าที่เต็มไปด้วยพรานและมีผู้ใดผู้หนึ่งถูกฆ่าตาย อาจนับเป็นการกระทำผิด murder ชนิดนี้ได้²¹

องค์ประกอบภายในของความผิด murder ชนิดนี้ แม้ผู้กระทำไม่มีเจตนา แต่ลักษณะของการกระทำบุคคลผู้เป็นวิญญูชนไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อบุคคลคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

²¹ Ibid., pp. 617-620.

(ข) การรู้ถึงความเสี่ยงนั้น (realization of the risk)

สันนิษฐานว่าการกระทำของจำเลยได้ก่อให้เกิดสิ่งซึ่งบุคคลที่เป็น วิชาญชนรู้ว่า เป็นความเสี่ยงที่ไม่สมควร และมีระดับสูงของความเสี่ยงที่มากต่อชีวิตหรือเป็นความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บสาหัส (unreasonable and very high degree of risk of death or serious bodily injury) ต่อผู้อื่นหรือต่อบุคคลหลาย ๆ คน ซึ่งยังคงเป็นปัญหาตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาว่าผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษฐาน murder หรือไม่ ถ้าเขาไม่ได้รู้ว่าการกระทำของเขาจะก่อให้เกิดความเสี่ยงเช่นนั้นขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ผู้ที่มีจิตใจเลื่อนลอยอย่างมาก (too absent minded) หรือปัญญาอ่อน (feeble-minded) ซึ่งไม่ถึงขนาดวิกลจริต หรือคั่งสุรามากไป เกินกว่าที่จะรับรู้ว่าเป็นอันตรายร้ายแรง

คดีส่วนใหญ่เป็นความคลุมเครือในเนื้อหาโดยมักกล่าวถึงการกระทำที่ “แสดงให้เห็นประจักษ์” (evinces) หรือ “ชัดแจ้ง” (manifest) หรือ “แสดง, ปรากฏ” (shows) ถึงจิตใจที่มีลักษณะที่เป็น depraved heart โดยปราศจากการกล่าวถึงว่าผู้กระทำจะต้องมีจิตใจที่ชั่วช้าอย่างแท้จริงคือ รู้ถึงความเสี่ยงเช่นนั้น หรือว่าเป็นการเพียงพอว่าวิชาญชนจะรู้ถึงความเสี่ยงเช่นนั้นไม่ ถ้าวิชาญชนทั่วไปควรจะรู้ถึงอันตรายเช่นนั้นแล้วจึงจะถือว่าเป็นจิตใจที่มีลักษณะที่เป็น depraved-heart ซึ่งมีอยู่ในพระราชบัญญัติหลายฉบับแม้แต่ในประมวลกฎหมายสมัยใหม่ แต่บางฉบับก็มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่เร็ว ๆ นี้ตามแบบของ the Model Penal Code มาตรา 210.02 ที่กล่าวโดยชัดแจ้งว่าเป็นการกระทำภายใต้สภาพจิตใจที่เป็นการประมาทอย่างจงใจ และมีบางฉบับจำนวนน้อยที่กล่าวชัดแจ้งถึงสภาพจิตใจอย่างอื่นบางประการ

ผู้พิพากษา Stephen ของอังกฤษซึ่งเป็นนักประวัติศาสตร์กฎหมายอาญาด้วย (Criminal law historian) มีความคิดที่ว่าบุคคลไม่ควรจะได้รับโทษจากการ กระทำความผิด murder ในชนิด a depraved heart เว้นแต่ผู้กระทำจะได้รู้ถึงอันตรายนั้น ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งคือ ผู้พิพากษา Holmes ของอังกฤษ คิดว่าผู้กระทำควรได้รับโทษฐาน murder ชนิดนี้ ถ้าวิชาญชน (a reasonable man) ควรจะรู้ถึงอันตรายนั้น โดยไม่คำนึงถึงว่าผู้กระทำจะได้รู้ถึงอันตรายนั้นจริงหรือไม่ก็ตาม มีบางคดีที่มีการนำประเด็นนี้มาใช้เป็นพิเศษโดยเฉพาะคดีของอังกฤษ ได้เดินตามแนวคิดของผู้พิพากษา Holmes ที่เห็นด้วยกับคำแนะนำของศาลชั้นต้น (the trial court) ที่มีต่อคณะลูกขุนในคดี Regina v. Word, 1956 ว่าการกระทำของจำเลยที่จับเด็กทารกเขย่า ทำให้

หายใจไม่ออกและตายนั้นเป็นสิ่งซึ่งวิญญูชน (a reasonable man) ควรจะรู้ว่าจะทำให้เกิดผล คือ ความตายหรือร่างกายได้รับอันตรายสาหัส ดังนั้นจำเลยต้องรับผิดฐาน murder

คดีส่วนใหญ่ของ depraved-heart murder ไม่ได้ตัดสินถึงประเด็นที่ว่าจำเลยรู้ว่าการกระทำของเขาจะก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างแท้จริงและการกระทำของเขาเป็นความเสี่ยงอย่างมาก โดยจำเลยก็มีเหตุผลเพียงพอที่จะรู้ว่ามันเป็นเช่นนั้น แต่จะเป็นกรณีที่ไม่ปกติที่จะหยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาอย่างเช่นกรณีที่จำเลยมีจิตใจเลือนลอย โง่เงาอย่างมากหรือเมาสุรามากกว่าวิญญูชนทั่วไป

ในกรณีที่ผิดปกติที่จำเลยไม่รู้ถึงความเสี่ยงเป็นปัญหาว่าข้อตำหนิ (fault) มากเพียงใดที่ต้องการสำหรับความผิด murder สำหรับผู้ที่มีสติสัมปชัญญะที่ก่อความเสี่ยงขึ้นย่อมมีความเลวในทางศีลธรรมมากกว่าผู้ที่ขาดสติสัมปชัญญะที่กระทำอย่างเดียวกัน แม้ว่าบุคคลทั้งสองจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ร้ายแรงพอ ๆ กัน เพราะว่าการตัดสินลงโทษในความผิด murder ด้วยโทษทางอาญาที่รุนแรง ความรู้สำนึกของผู้กระทำเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นผู้ที่มีจิตใจเลือนลอยอย่างมากหรือผู้ที่มีสติปัญญาอ่อนที่จะคิดถึงเกี่ยวกับอันตรายไม่ควรจะต้องรับผิดฐาน murder แม้ว่าเขาจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากความรับผิดชอบทางอาญาอย่างอื่น อย่างเช่นความผิด manslaughter หรือความผิดอาญาอย่างอื่นเกี่ยวกับ negligent homicide

กรณีที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีเมานเมาสุราและได้กระทำการในทางที่เป็นการเสี่ยงอันตราย แต่เพราะว่าการดื่มสุราของเขาทำให้ไม่รู้ถึงอันตรายนั้น และถ้าการกระทำของเขาก่อให้เกิดความตายของผู้อื่นผู้กระทำจะต้องรับผิดฐาน murder เนื่องจากบุคคลที่ขาดสติสัมปชัญญะก่อให้เกิดภัยเป็นคนที่สมัครใจดื่มสุราและอาจกล่าวได้ว่าเป็นที่ผู้ที่มีความเลวในทางศีลธรรมมากกว่าผู้ที่กระทำเช่นเดียวกันนั้นที่ไม่เมินเมา แต่มีความบกพร่องทางจิตใจ คดีโดยปกติทั่วไป ถือว่าการดื่มสุรา เมินเมาไม่เป็นการลบเลือนจิตใจที่ชั่วช้า (a depraved heart) โดยการทำให้ความรู้สำนึกถึงอันตรายของผู้กระทำเสียไป และใน the model penal code เจื่อนไขที่ต้องการสำหรับความผิด murder ชนิดนี้คือการรู้ถึงอันตรายเช่นเดียวกันนี้ ตามมาตรา 208 (2)²²

²² Ibid., pp. 620-621.

เจตนากระทำความผิด felony (felony murder)

ตามกฎหมาย Common Law นั้นผู้ใดกระทำหรือพยายามกระทำ เกี่ยวกับความผิด felony เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายผู้กระทำต้องรับผิดฐาน murder เนื้อหาใจความของกฎหมายในมลรัฐต่าง ๆ เกือบทั้งหมดได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำความผิด felony murder ของประเทศ โดย ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากความพยายามที่จะจำกัดขอบเขตหลัก felony murder ศาลของมลรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกาได้จำกัดกฎนี้ในประการต่อไปนี้ โดยประการหนึ่งประการใดหรือมากกว่า ดังนี้คือ²³

- (ก) โดยการกำหนดเฉพาะชนิดของความผิด felony ที่ระบุไว้โดยเฉพาะอย่างชัดเจน
- (ข) โดยการแปลความเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ต้องการของความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล (legal cause) หรือเหตุใกล้ชิด (proximate cause) อย่างเคร่งครัดมากขึ้น
- (ค) โดยการกำหนดช่วงเวลาในระหว่างที่มีการกระทำความผิด felony กับ การกระทำที่เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
- (ง) โดยการกำหนดช่วงเวลาในระหว่างที่มีการกระทำความผิด felony กับ การกระทำที่เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (homicide)

แต่เดิมนั้นกฎหมาย Common Law ของอังกฤษกำหนดให้ความผิด felony murder หมายถึงความถึงการที่ผู้ใดในขณะที่กระทำหรือพยายามกระทำความผิดที่เป็นความผิด felony และเป็นเหตุทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายจะต้องรับผิดฐาน murder โดยไม่คำนึงถึงว่าความตายที่เกิดขึ้นจะเป็นอันตรายตามธรรมดาของการกระทำความผิด felony นั้นหรือไม่ หรือการกระทำผิด felony นั้นมีลักษณะที่น่าจะเป็นผลทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายจากวิธีที่กระทำหรือพยายามกระทำความผิด felony ของจำเลยหรือไม่ ต่อมาความผิด felony ได้เพิ่มจำนวนขึ้นโดยหมายรวมถึงความผิดเล็กน้อยที่เกี่ยวข้องจำนวนมากที่ไม่ได้เป็นความผิดในลักษณะที่มีอันตรายร้ายแรงต่อชีวิตหรือร่างกาย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการบรรเทาความรุนแรงของหลักนี้โดยการจำกัดขอบเขตของความผิด felony murder

หลัก felony-murder ได้ถูกจำกัดขอบเขตโดยการกำหนดว่าการพยายามกระทำหรือการกระทำความผิด felony นั้นจะต้องเป็นความผิดในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อชีวิต หรือโดย

²³ Ibid., p. 622.

การกำหนดว่าความผิด felony จะต้องเป็นความผิดที่กำหนดไว้ว่าเป็นความผิด felony ตามกฎหมาย Common Law คือ การข่มขืน (rape) การมีเพศสัมพันธ์โดยผิดปกติ (sodomy)²⁴ การชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ (robbery) การบุกรุกเคหสถานในเวลากลางคืนโดยมีเจตนาเข้าไปกระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรง (burglary) การลอบวางเพลิง (arson) การทำร้ายร่างกาย (mayhem) และการลักทรัพย์ (larceny) หรือว่าเป็นความผิด felony ชนิดเป็นความผิดในตัวเอง (malum in se) มากกว่าจะเป็นความผิดตามกฎหมายห้าม (malum prohibitum) โดยทั่วไปความผิด felony จะเป็นความผิดประเภทความผิดในตัวเอง (malum in se) จึงแตกต่างจากความผิดที่เป็นความผิดตามกฎหมาย (malum prohibitum) หรือเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดกับอันตรายถึงชีวิต แต่อย่างไรก็ตามการจำกัดขอบเขตของความผิด felony ที่ดีที่สุด คือ การใช้ถ้อยคำเกี่ยวกับการกระทำที่มีลักษณะที่เป็นอันตรายมากกว่าเป็นการระบุถึงความผิด felony ตามที่กำหนดในกฎหมายของ Common Law หรือความผิด felony ชนิดที่เป็นความผิดในตัวเอง (mala in se)

ในประมวลกฎหมายอาญาสมัยใหม่ ของมลรัฐต่าง ๆ มีปัญหาว่าบัญญัติความผิด felony ชนิดใดที่จะถือเป็นความผิด felony murder พระราชบัญญัติ felony murder บางฉบับไม่ได้มีการกำหนดถึงคุณสมบัติที่ต้องการของความผิด felony แต่ศาลมักจะแปลความหมายตามความเข้าใจของประวัติศาสตร์ felony murder มากกว่าจะแปลตามถ้อยคำตามตัวอักษร ดังนั้นการจำกัดขอบเขตความผิด felony murder ประการใดประการหนึ่งที่ได้ถูกเถียงกันมาก่อนหน้าจะถูกกำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติปัจจุบันบางฉบับใช้วิธีอธิบายประเภทของความผิด felony โดยทั่วไปที่ถือเป็นการเพียงพอ โดยความผิดเหล่านี้จะมีลักษณะที่สัมพันธ์กับอันตรายในปัจจุบัน พระราชบัญญัติเกี่ยวกับความผิด felony murder ส่วนใหญ่จะจำกัดความผิดอาญาโดยการกำหนดรายชื่อความผิด felony ไว้โดยเฉพาะเจาะจง โดยทั่วไปจะเป็นความผิดข่มขืน (rape), ความผิดชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ (robbery), ความผิดจับตัวเรียกค่าไถ่ (kidnapping), ความผิดฐานลอบวางเพลิง (arson), ความผิดฐานบุกรุกเคหสถานในเวลากลางคืน โดยมีเจตนาเข้าไปกระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรง (burglary) ซึ่งเป็นความผิดที่ทำให้เกิดโอกาสของการใช้ความรุนแรง โดยบัญญัติรายชื่อความผิด felony เหล่านี้บัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติที่เรียกว่า first degree murder ส่วนพระราชบัญญัติอื่นที่เกี่ยวกับความผิดที่มีความร้ายแรงในระดับที่น้อยกว่านี้จะรวมความผิด murder อย่างอื่นทั้งหมดที่เหลือเอาไว้ ดังนั้นจึง

²⁴ Henry Compbell Black, *Black's Law Dictionary*, 6th ed., (St. Paul, Minn.: West Publishing Co. 1990), p. 1391.

เป็นไปได้ที่ความผิด felony ที่ไม่ได้ระบุไว้ในความผิดฐาน first degree felony murder จะเป็นความผิด second degree felony murder²⁵

การกระทำความผิด felony murder นั้นส่วนมากจะมีผู้ที่ร่วมกระทำผิด felony เพียงคนเดียวที่เป็นผู้ลงมือกระทำทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยเจตนาหรือโดยอุบัติเหตุและผู้กระทำนั้นจะต้องรับผิดชอบสำหรับความผิด murder ชนิด intent to kill murder ถ้าได้กระทำโดยมีเจตนาฆ่าหรือถือเป็นความผิด felony murder ถ้าเป็นการยิงโดยอุบัติเหตุในการกระทำความผิดของความผิด felony และความตายที่เกิดสามารถมองเห็นได้ล่วงหน้า ส่วนความรับผิดชอบของผู้ที่ร่วมกระทำผิด felony คือความรับผิดทางอาญาของ A สำหรับการกระทำความผิดอาญาของ B (a fellow-criminal) ในการกระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิดตามที่ได้ตกลงกระทำความผิดอาญาอย่างอื่น อาจอธิบายได้ดังนี้

ประการแรก ถ้า A และ B ตกลงกันที่จะชิงทรัพย์ X โดยการวางแผนที่จะฆ่า X หรือจะฆ่า X ถ้า X ต่อสู้ หรือถ้า รู้จักพวกคนร้าย หรือถ้าจำเป็นเพื่อการหลบหนี กรณีเช่นนี้ A จะต้องรับผิดชอบแม้ว่า B จะเป็นคนลงมือยิงปืนฆ่า X แม้ว่าทั้งคู่จะไม่ได้ตกลงกันล่วงหน้า แต่ถ้าการดำเนินการชิงทรัพย์หรือพยายามชิงทรัพย์ X ปืน B โดยอุบัติเหตุได้ลั่นใส่ X ตาย A จะต้องรับผิดชอบ felony murder X เท่ากับที่ B จะต้องรับผิดชอบเช่นกัน ภายใต้กฎหมายนี้เกี่ยวกับผู้ร่วมกระทำผิดจะต้องรับผิดชอบสำหรับการหันเหจากแผนการธรรมดาที่สามารถมองเห็นล่วงหน้าถึงผลของการ กระทำตามแผน การยิงปืนโดยอุบัติเหตุระหว่างชิงทรัพย์โดยมีอาวุธปืน เป็นชนิดของตัวอย่างของการมองเห็นล่วงหน้าของการหันเหไปจากแผนการชิงทรัพย์ที่วางไว้และถ้า A, B และ C ตกลงปล้นทรัพย์ X และโดยอุบัติเหตุ B ยิง C ตายระหว่างการปล้น A มีความผิด เช่นเดียวกับ B ในความผิดฐาน felony murder ต่อ C

ประการที่สอง ถ้า B โกรธ อากาที่โง่งอย่างมาของ C ในการช่วยปล้นทรัพย์ X และ B ฆ่า C โดยเจตนา B จะต้องรับผิดชอบ murder ชนิด intent to kill murder และ A ไม่ต้องรับผิดชอบ murder ทั้งชนิด intent to kill murder หรือ felony murder เพราะการเจตนาฆ่า C ของ B เป็นการเปลี่ยนแปลงจากแผนการปกติที่ได้วางไว้ ทำให้ A ไม่ต้องรับโทษสำหรับการฆ่าโดยเจตนาของ B และการกระทำของ B ไม่สามารถถูกพิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำความผิด felony murder โดย A เพราะว่ากรกระทำของ B ไม่ได้เป็นการกระทำเพื่อกระทำต่อไปในความผิดฐานปล้นทรัพย์ (robbery) สิ่งเดียวที่ต่อเนื่องเกี่ยวข้องกันระหว่างการปล้นทรัพย์และการยิงเป็นเพียงการเกิดขึ้นพร้อมกันของเวลาและสถานที่

²⁵ La Fave and Scott. *Criminal Law*, p. 625.

ข้อต่อสู้ที่ใช้ยืนยันของจำเลยว่าไม่ได้เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด felony คือ (1) จำเลยไม่ได้กระทำการให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย หรือไม่ได้กระทำโดยวิธีใด ซึ่งเป็นการช่วยเหลือ ขอร้อง สั่ง ปรบเร้า เป็นเหตุให้ หรือ ช่วยเหลือการกระทำนั้นแหละ (2) จำเลย ไม่ได้นำอาวุธที่มีอันตรายถึงชีวิต (deadly weapon) หรือเครื่องมือที่อันตราย (dangerous instrument) ติดตัวไปและ (3) จำเลย ไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะเชื่อได้ว่ามีส่วนร่วมกระทำผิดคนอื่น ๆ ที่ถืออาวุธหรือเครื่องมือเช่นว่านั้น และ (4) จำเลย ไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะเชื่อได้ว่ามีส่วนร่วมกระทำผิดคนใดเจตนากระทำที่น่าจะก่อให้เกิดผลถึงความตาย หรือร่างกายได้รับอันตรายสาหัสแล้ว ผู้นั้นไม่มีความผิด felony murder²⁶

เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล สามารถนำมาใช้ได้กรณีของ felony murder ได้เช่นเดียวกับกับกรณีอื่น ๆ โดยมักจะถูกกล่าวหาว่าความตายที่เกิดขึ้นจะต้องเป็น “ผลตามธรรมดาและมีโอกาสน่าจะเป็นไปได้” (natural and probable consequence) จากการกระทำของจำเลย เมื่อความตายที่เกิดขึ้นเป็นผลของการกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ได้เข้าแทรกแซงอยู่ระหว่างการกระทำของจำเลย

3. ระดับของความผิด murder (degress of murder)

แม้ว่าผู้พิพากษาของอังกฤษจะได้วางหลักความผิดออกเป็น 4 ชนิดที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ก็ไม่เคยแบ่งความผิด murder ออกเป็น degree การพัฒนา รูปแบบของความผิด murder ออกเป็น degree นี้เริ่มมาจากการตราพระราชบัญญัติ ซึ่งในอังกฤษและในบางมลรัฐของสหรัฐอเมริกาไม่ได้แบ่งความผิด murder ออกเป็น degree แต่โดยปกติแล้วมลรัฐต่าง ๆ ส่วนใหญ่ของสหรัฐอเมริกาจะแบ่งความผิด murder ออกเป็น 2-3 degree โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดการลงโทษที่รุนแรงมากกว่า (ซึ่งรวมถึงโทษประหารชีวิต) เข้าไว้ในความผิด first degree murder และโทษที่รุนแรงน้อยกว่า (โดยทั่วไปรวมถึงโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่ไม่ถึงโทษประหารชีวิต) ไว้ในความผิด second degree murder

²⁶ Ibid., pp. 625-626.

(1) ความผิด first degree murder

ศาลส่วนมากของสหรัฐที่แบ่งความผิด murder เป็น degree ได้บัญญัติความผิดต่อไปนี้ไว้ในความผิด first degree murder คือ²⁷

(1.1) การฆ่าผู้อื่นโดยมีเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อนโดยจงใจ (premeditated, deliberate, intentional killing)

ความผิดในรูปแบบของ first degree murder จำเลยไม่เพียงจะต้องมีเจตนาฆ่า แต่ยังต้องมีเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อน (premeditated) และโดยจงใจ (deliberate) ที่ใช้เกี่ยวข้องกันกับความผิด first degree murder อาจกล่าวได้ว่า คำว่า “เจตนาไตร่ตรอง” (premeditation) ต้องการว่าผู้กระทำได้กระทำโดยมี จิตใจที่เยือกเย็นที่สามารถไตร่ตรองได้จริงอย่างน้อยในช่วงเวลาสั้น ๆ ก่อนลงมือฆ่าผู้อื่น และคำว่า “โดยจงใจ” (deliberation) หมายความว่าความต้องการจิตใจที่เยือกเย็น (cool mind) ที่สามารถไตร่ตรองได้ โดยมีจะกล่าวว่าการกระทำโดยมี “เจตนาไตร่ตรอง” และ “โดยจงใจ” นั้น ต้องการเพียงช่วงเวลาสั้น ๆ ที่จะคิด (a brief moment of thought) หรือเวลาสักครู่ (a matter of seconds) และการตัดสินใจโทษสำหรับความผิด first degree murder จะพิจารณาข้อเท็จจริงจากการใช้ช่วงเวลาสั้น ๆ ก่อนลงมือกระทำ อย่างไรก็ตามการกล่าวถึงเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อน (premeditation) หรือโดยจงใจว่าเป็นการฆ่าโดยมีการคิดก่อนล่วงหน้าในเวลาชั่วพริบตาเดียวหรือไม่ใช้เวลามากพอนั้นเป็นการทำลายข้อแตกต่างระหว่าง ความผิด first degree murder กับความผิด second degree murder แต่สิ่งนี้ไม่ได้หมายความว่า การไตร่ตรองไว้ก่อนกับการจงใจจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เมื่อการลงมือฆ่าเกิดขึ้นโดยทันทีทันใดหลังจากมีเจตนากระทำ เจตนาอาจเป็นรูปแบบ สุกท้ายที่เป็นผลสรุปของการไตร่ตรองและการจงใจ ขณะที่ในกรณีอื่นเจตนาอาจเกิดขึ้นโดยปราศจากการคิดก่อนล่วงหน้า ดังนั้น การไตร่ตรองและการจงใจนั้นเกิดขึ้นเพียงช่วงเวลาสำหรับการคิดล่วงหน้า และตัดสินใจลงมือกระทำ (further thought and a turning over in the mind) แต่ไม่จำเป็นว่าผู้กระทำที่ถูกแสดงว่าได้เป็นผู้มีเวลาที่จะคิดไตร่ตรองและจงใจแล้ว การฆ่านั้นจะต้องมีการฆ่าโดยมีการไตร่ตรองและตัดสินใจอย่างแท้จริง เช่นกรณีที่ผู้กระทำไม่สามารถที่จะไตร่ตรองและจงใจกระทำ เนื่องจากอารมณ์เสีย โดยการมีเมมาสุรา โดยจิตใจเลื่อนลอย หรือสติปัญญาอ่อน

²⁷ Ibid., p. 642.

หรือโดยความตั้งใจ แต่มีเจตนาฆ่าในกรณีเช่นนี้โดยทั่วไปจะถือว่าเป็นผู้กระทำความผิด second degree murder²⁸

อย่างไรก็ตามผู้พิพากษา Cardozo แนะนำว่าความแตกต่างระหว่างความผิด first degree murder กับความผิด second degree murder ที่ขึ้นอยู่กับกรรมหรือไม่มี การไตร่ตรองไว้ก่อนและการจงใจนั้น ดูเคลือบคลุมสำหรับคณะลูกขุนที่จะเข้าใจและไม่ควรมีต่อไปในกฎหมาย ตาม The Model Penal Code ไม่ใช่เรื่อง degree เป็นกลไก เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดให้แตกต่างกัน แต่จะใช้การบัญญัติเหตุบรรเทาโทษ เหตุลดหย่อนผ่อนโทษ และเหตุเพิ่มโทษนำมาพิจารณาในตอนพิพากษาคัดสินคดี

เช่นเดียวกับผู้ที่ร่างกฎหมายได้ชี้ให้เห็นว่าหลักเรื่องเจตนาไตร่ตรองและโดยจงใจ (the premeditation-deliberation formula) ไม่เป็นหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องที่จะนำมากำหนดโทษที่รุนแรงสำหรับผู้กระทำความผิด murder จากเหตุผลที่ว่า กรณีที่การกระทำความผิด murder โดยความรู้สึกรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วนอาจมีความร้ายกาจมากกว่าในขณะที่ความผิดที่เรียกกันว่า “premeditated murder” อย่างเช่น การฆ่าด้วยความสงสาร (mercy killing), การช่วยเหลือผู้อื่นให้ฆ่าตัวตาย (suicide pacts) เป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงผลของกรณีที่เกิดขึ้นที่ผิดปกติธรรมดา ยิ่งกว่าจะสื่อให้เห็นอย่างแท้จริงถึงลักษณะที่เป็นปกติของผู้กระทำ (“far more the product of extraordinary circumstances than a true reflection of the actor’s normal character”)

อย่างไรก็ตามในประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันส่วนใหญ่ก็ยังคงมีความผิดชนิดนี้บัญญัติเอาไว้²⁹

(1.2) การกระทำความผิด felony ตามชนิดที่ระบุไว้ (felony murder)

การฆ่าแม้จะกระทำโดยไม่เจตนา แต่ถ้าได้เกิดขึ้นในการกระทำหรือพยายามกระทำความผิด felony ถือเป็นความผิด murder ถ้าเป็นความผิด felony ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับความผิด first degree murder ยกตัวอย่างเช่น การข่มขืน, การชิงทรัพย์, การปล้นทรัพย์, การจับตัวเพื่อเรียกค่าไถ่, การวางเพลิง, การบุกรุกเคหสถานในเวลากลางคืน โดยมีเจตนากระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรงอย่างอื่น

²⁸ Ibid., pp. 642-644.

²⁹ Ibid., p. 646.

(1.3) การชும்ดักทำร้าย การวางยาพิษ การกระทำทรมาน (lying in wait, poison, torture)

แม้ว่าความผิด murder ที่ได้กระทำโดยการวางยาพิษ การชும்ดักทำร้าย หรือการกระทำทรมาน จะไม่ค่อยพบในประมวลกฎหมายปัจจุบัน ซึ่งแต่เดิมเคยมีบัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับความผิด first degree murder

การชும்ดักทำร้าย (lying in wait) โดยทั่วไปถือว่าจะต้องมีการเฝ้ามองและรอคอยในที่ปิดบังซ่อนเร้นโดยเจตนาฆ่าหรือทำร้ายร่างกายบาดเจ็บสาหัสต่อผู้อื่น

การรอคอยเหยื่อในห้องนั่งเล่นในบ้านของเขา หรือการเฝ้าคอยติดตามเหยื่อที่เดินอยู่บนถนนและเข้าใกล้เขาเมื่อเหยื่อหยุดเดิน ในแต่ละกรณีนี้ องค์ประกอบของการปิดบังซ่อนเร้นขาดไปจึงไม่ถือเป็นการชும்ดักทำร้ายตามความหมายนี้

การวางยาพิษ (posion) ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นการฆ่าผู้อื่นด้วยยาพิษ เช่นเดียวกับที่ผู้ที่ใช้ยาพิษโดยไม่รู้และโดยมิวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่ง ผู้กระทำไม่มีความผิด การทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายจะต้องเป็นความผิด murder ก่อนในประการแรก ไม่ว่าจะ เป็นเพราะว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า หรือทำร้ายร่างกายสาหัส หรือเพราะว่าการกระทำของเขาแสดงให้เห็นชัดถึงจิตใจที่ชั่วช้า หรือเพราะเป็นการตายโดยการวางยาพิษซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำหรือพยายามกระทำความผิด felony ยาพิษไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่ใช้ภายในร่างกายมันอาจใช้สูดหรือฉีดก็ได้

ความผิด murder โดยการกระทำทรมาน (torture) จะต้องเป็นการ กระทำที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดของร่างกายที่ต้องทนอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งและผู้กระทำจะต้องเจตนากระทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวดเช่นนั้น และทำให้เกิดความตาย การที่จะถือเป็นการทรมาน จะพิจารณาประกอบกับเจตนาในการทำให้บาดเจ็บ การทำให้ถูกไฟไหม้ การเขี่ยนตี และการไม่ได้ให้การช่วยเหลือทางการแพทย์ภายหลังการเขี่ยนตี ถือว่าเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด³⁰ และการกระทำให้เกิดความเจ็บปวดนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

(1.4) ความผิด first degree murder อย่างอื่น

แม้ว่าในประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันยังมีการกระทำอื่น ๆ ของความผิด murder ที่ถูกบัญญัติอยู่ในประเภทของความผิด first degree murder โดยการอ้างถึงการฆ่าโดยวิธีการ

³⁰ Ibid., pp. 646-647.

อย่างอื่นบางประการ อย่างเช่น โดยการระเบิด (bombing), การเบิกความเท็จ เพื่อให้ผู้อื่นต้องรับโทษประหารชีวิต (procuring execution by perjury), การกระทำความผิด murder ที่เกิดจากการจ้างวาน การกระทำความผิดโดยมีผู้ร่วมกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งคน หรือการกระทำความผิดโดยผู้ซึ่งเคยกระทำความผิด ซึ่งถูกตัดสิทธิลงโทษ murder มาก่อนหน้านั้น

จากผลของความพยายามที่จะจัดในเรื่องเจตนาไตร่ตรองกับการกระทำโดยจงใจ (premeditation-deliberation) ทำให้ศาลของบางมลรัฐได้นำเรื่องการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (intentional killing) ทั้งหมดรวมอยู่ในความผิด first degree murder และมีบางมลรัฐที่นำเอาความผิด depraved heart-murder ไว้ในความผิด first degree murder³¹

(2) ความผิด second degree murder

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้แบ่งความผิด murder ออกเป็น degree โดยแบ่งให้การฆ่าโดยเจตนาไตร่ตรอง โดยจงใจ และการฆ่าในการกระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิด felony 5-6 ชนิด ตามที่ระบุไว้ (โดยมักจะรวมความผิด murder โดยการช่มดักทำร้าย การวางยาพิษและโดยการกระทำทรามาน) เป็นความผิด first degree murder และกำหนดให้ความผิด murder ที่เหลือเป็นความผิด second degree murder ซึ่งมีดังนี้³²

ประการแรก การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (intent to kill murder) โดยไม่มีการไตร่ตรองไว้ก่อนและจงใจถือเป็นการผิด second degree murder

ประการที่สอง การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาทำร้ายร่างกายสาหัส (intent to do serious bodily injury murder) ไม่ว่าเจตนาจะมีการไตร่ตรองไว้ก่อนหรือการจงใจหรือไม่ก็ตามถือเป็นการผิด second degree murder

ประการที่สาม การฆ่าผู้อื่นโดยมีจิตใจที่ชั่วช้า (depraved heart murder) ถือเป็นการผิด second degree murder

ประการสุดท้ายความผิด felony murder ซึ่งเป็นการกระทำความผิด felony ชนิดที่ไม่ได้ระบุไว้ในความผิด first degree murder เช่น การทำแท้ง (abortion) การลักขโมย (larceny) เป็นความผิด second degree murder ยกเว้นแต่ว่าการกระทำของจำเลยจะครอบคลุมโดยส่วนอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติของความผิด first degree murder อย่างเช่นการกระทำความผิด felony ชนิดที่ไม่ได้ระบุไว้ในความผิด first degree murder ที่ผู้กระทำมีเจตนาฆ่าผู้

³¹ Ibid., p. 648.

³² Ibid., p. 649.

อื่นโดยไตร่ตรองและจงใจ ดังนั้นถ้าพระราชบัญญัติกำหนดว่าเป็นความผิด felony ในการทำลาย หรือเคลื่อนย้ายเครื่องหมายการเดินเรือ ถ้าผู้กระทำความผิดโดยตัดท่อนแสดงเครื่องหมายในทะเลให้ลอยไปทำให้เรือที่แล่นผ่านมาชนกับโขดหินทำให้ ลูกเรือจมน้ำตาย จำเลยมีความผิด felony murder สำหรับความตายที่เกิดขึ้นจากการทำให้ลูกเรือจมน้ำตาย ซึ่งเป็นผลที่สามารถมองเห็นล่วงหน้าจากการกระทำเช่นนั้น แต่ความผิด murder นี้เป็นความผิด second degree murder เพราะความผิด felony มิได้เป็นความผิดชนิดที่ระบุไว้ในความผิด first degree murder

จากลักษณะของความผิดฐานฆ่าคนตาย (murder) ของสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่าการฆ่านั้นจะต้องเป็นการฆ่าที่ประกอบด้วยเจตนา³³

การกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา หมายความว่า การมีเจตนาทำให้บุคคลอื่นเสียชีวิต การวิเคราะห์ถึงสภาพของคดีที่มีการกระทำให้ถึงแก่ความตายในแต่ละคดี จะเริ่มต้นจากการสืบสวนถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับพฤติการณ์ของการกระทำถึงแก่ความตาย อันนำไปสู่การกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา แต่ในทางความเป็นจริง มีคดีอยู่ไม่น้อยที่มักจะไม่มียุติกรรมใดหลงเหลือไว้ อันเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดนั้น ๆ

การที่บุคคลหนึ่งฆ่าผู้อื่น แล้วจะถูกตัดสินว่าเป็นความผิดฐานฆ่านั้นจะต้องปรากฏว่า การฆ่าที่กระทำลงประกอบด้วยเจตนา หรือ ความตั้งใจกระทำ แต่ถ้าการฆ่านั้นเกิดขึ้นเป็นการกระทำภายใต้สถานการณ์อื่น ก็อาจจะใช้ระดับของเจตนาในการกระทำ มาเป็นเหตุให้รับโทษน้อยลง แก่ผู้กระทำได้

การฆ่าซึ่งมีการคิดล่วงหน้าไว้ก่อน หรือมีขั้นตอนเตรียมการกระทำความผิดเกิดขึ้นด้วยในทางกฎหมาย ถือว่าเป็นขั้นตอนแรกของการกระทำความผิดฐานฆ่า

³³ George E. Dix, M. Michael Sharlot, *Criminal Law Cases and Material*,

Third Edition (West Publishing Co., 1987), pp. 428-431.

พิจารณาจากข้อวินิจฉัยของศาลสหรัฐในส่วนของการกระทำความคิดฐานฆ่าซึ่งมีการจัดระดับของความร้ายแรงของการกระทำ และขั้นตอนของเตรียมการกระทำความคิดไม่ได้ถูกจัดให้เป็นความรับผิดไว้เป็นส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ขั้นเตรียมการนั้นได้ถูกนำมาพิจารณาว่า ต้องรับโทษหนัก หรือ เบาต่างกันด้วยเหมือนกัน ในเรื่องนี้ ศาลของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้วางแนวทางในการพิจารณาคดีอย่างชัดเจน ในองค์ประกอบของการกระทำความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนแรกของการกระทำความคิดฐานฆ่า ซึ่งส่วนใหญ่มักจะมีการเตรียมการเกิดขึ้นด้วย สำหรับขั้นตอนต่อไปก็คือการลงมือฆ่าด้วยความตั้งใจ เจตนาในการกระทำความคิดฐานนี้จะถูกแบ่งการพิจารณาออกเป็น อีกช่วงหนึ่งของการกระทำ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเป็นการกระทำจนถึงความคิดสำเร็จ แต่ก็เป็นกรกระทำที่ต่อจากการเตรียมการในขั้นตอนแรกแล้ว และถ้าการกระทำในขั้นตอนที่สองนี้ สำเร็จผลด้วยก็จะยังเป็นการต่อยอดสำเร็จของการเตรียมการในขั้นตอนแรกให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการเตรียมการเกิดขึ้นในขั้นตอนแรกของการกระทำ แต่เนื่องจากกฎหมาย คอมมอนลอว์ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้วางหลักความคิดในส่วนของการสมคบกันกระทำความคิด (conspiracy) ไว้ ดังนั้นการกระทำในขั้นเตรียมการจึงเคลื่อนกลับไปกับความรับผิดฐานสมคบ ทำให้ความรับผิดฐานเตรียมการจึงไม่ถูกแยกออกมากำหนดเป็นความรับผิดต่างหากเหมือนเช่น ได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาของบางประเทศ

ถึงแม้ความรับผิดในขั้นเตรียมการในความคิดฐานฆ่าผู้อื่นจะมีได้มีการแยกออกมาเป็นความรับผิดส่วนหนึ่งอย่างชัดเจน แต่ความคิดฐานฆ่าประเภท first degree murder³⁴ ก็ได้มีการระบุความคิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยมีเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อนโดยจงใจที่เรียกว่า premeditated, deliberate intentional to kill ความคิดในรูปแบบของ first degree murder ตามหลักคอมมอนลอว์ของประเทศสหรัฐอเมริกา จำเลยไม่เพียงต้องมีเจตนาฆ่า แต่ต้องมีเจตนาโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (premeditated) และโดยจงใจ ที่ใช้กับความคิด first degree murder นั้น อาจกล่าวได้ว่า คำว่า “เจตนาโดยไตร่ตรองไว้ก่อน” (premeditation) นั้น กฎหมายต้องการการกระทำที่ผู้กระทำมีระยะเวลาคิดวางแผนเตรียมการโดยอย่างน้อยมีระยะเวลาช่วงหนึ่งก่อนลงมือกระทำ โดยมีสภาพจิตใจที่เรียกว่า “cool mind” ก่อนลงมือกระทำความคิดฐานฆ่าผู้อื่น และคำว่า “โดยจงใจ” (deliberation) หมายความว่าถึงสิ่งที่เน้นให้เห็นถึงเจตนาของผู้กระทำ

³⁴ Smith & Horgan, *Criminal Law*, 7th ed. (London Butterworth, 1992), p. 642.

ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงการกระทำความผิดฐานฆ่าโดยมีเจตนาไตร่ตรอง และจงใจนั้น กฎหมายต้องการช่วงระยะเวลาที่สั้น ๆ ก่อนการลงมือกระทำ (a brief moment of thought) หรือเวลาชั่วขณะ (a matter of seconds) และการตัดสินลงโทษสำหรับ first degree murder ก็มักจะพิจารณาข้อเท็จจริงของช่วงเวลาเตรียมการก่อนมีการลงมือกระทำ

อย่างไรก็ตามการกล่าวถึงเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อน หรือโดยจงใจว่าเป็นการฆ่าโดยการคิดก่อนล่วงหน้าในช่วงพริบตาเดียวหรือไม่ใช้เวลามากพอนั้นเป็นการทำลายข้อแตกต่างระหว่างการกระทำความผิด first degree murder กับความผิด second degree murder³⁵ จากการกำหนดความรับผิดชอบในส่วนของการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือโดยจงใจเป็นความผิดในส่วน of first degree murder นี้ จะเห็นได้ว่า ความหมายของคำว่า ไตร่ตรองไว้ก่อน รวมถึงพฤติการณ์ที่เป็นลักษณะของการ “เตรียมการ” ไว้ด้วย ซึ่งแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาตามที่ได้ยกมากล่าวไว้แล้วในเรื่องฆ่าผู้อื่นตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) ก็ได้หลักเกณฑ์ในลักษณะที่ว่า การเตรียมการเป็นส่วนหนึ่งของการไตร่ตรอง แต่ในทุกกรณีที่มีการไตร่ตรองก็มีไว้ว่าจะต้องมีการเตรียมด้วยทุกกรณีไป ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการกระทำในลักษณะเตรียมการเพื่อกระทำความผิดฐานฆ่า ตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ของสหรัฐอเมริกา นำไปใช้ในส่วนของการวิเคราะห์ว่า การกระทำความผิดฐานฆ่าเป็นการฆ่าในลักษณะ “premeditated” (ไตร่ตรองไว้ก่อน) อันจะนำไปสู่ความรับผิดชอบในส่วน of first degree murder หรือไม่ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงแสดงให้เห็นได้ว่า หลักเกณฑ์ของกฎหมายคอมมอนลอว์ ได้ให้ความสำคัญต่อการเตรียมการกระทำความผิดฐานฆ่า แต่ไม่ได้แยกออกมาเป็นความรับผิดโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามก็ยังให้ความสำคัญต่อการกระทำที่เข้าลักษณะการเตรียมเพื่อกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยนำไปเป็นเกณฑ์การพิจารณาว่าเป็นการกระทำความผิดฐานฆ่าโดยไตร่ตรองหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การรับโทษที่หนักขึ้นในส่วน of first degree murder

กล่าวโดยสรุปการเตรียมการในการกระทำความผิดฐานฆ่าตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ของสหรัฐ นั้น ถ้าการกระทำความผิดเข้าลักษณะสมคบกันกระทำความผิด แล้วมีการเตรียมการกระทำความผิดเกิดขึ้นด้วย ถ้าผู้กระทำความผิดถูกจับและดำเนินคดีในชั้นตอนนี้ก่อนมีการกระทำความผิดฐานฆ่าเกิดขึ้น การกระทำในส่วนของการเตรียมการก็

³⁵ Ibid p.643.

จะเคลื่อนกลับไปกับความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิด (conspiracy) แต่ถ้าการเตรียมการกระทำความผิดฐานฆ่าล่วงเลยไปจนถึงขั้นลงมือกระทำความผิดและเกิดผลคือความตายขึ้น โดยมีได้มีการดำเนินคดีตั้งแต่มีการสมคบ หรือมิได้มีการสมคบตามความเป็นจริง การกระทำในขั้นเตรียมการจะถูกนำมาพิจารณาว่า การกระทำความผิดฐานฆ่านั้นเป็นการกระทำความผิดฐานฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (premeditated) หรือไม่ อันจะนำไปสู่ความรับผิดประเภท first degree murder ซึ่งต้องรับโทษในลักษณะรุนแรง

3.4.2 กฎหมายของประเทศญี่ปุ่น³⁶

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่น ฉบับปัจจุบัน เน้นแนวความคิดในการป้องกันการกระทำความผิดประเภทร้ายแรง โดยกำหนดความรับผิดตั้งแต่ขั้นการกระทำความผิดในขั้นเตรียมการ ดังจะเห็นได้จากบทที่ 26 มาตรา 199 ถึงมาตรา 203 ส่วนการทำร้ายร่างกายอันเป็นผลให้เกิดความตาย ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่นได้บัญญัติไว้ในบทที่ 27 มาตรา 204 และ 205

บทที่ 26

การกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น

มาตรา 199 (การกระทำความผิดฐานฆ่า) บุคคลที่ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาจะต้องถูกตัดสิทธิลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกไม่น้อยกว่า 3 ปี

มาตรา 200 (การฆ่าบุพการี) ผู้ซึ่งต้องโทษฐานฆ่าบุพการี สามีหรือภรรยา หรือบุตร ผู้สืบสันดานของตนเอง จะต้องถูกตัดสิทธิลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 201 (การเตรียมการ) บุคคลซึ่งได้กระทำการเตรียมการ สำหรับการกระทำความผิดทางอาญาใน 2 ลักษณะที่กล่าวมาแล้ว จะต้องถูกลงโทษจำคุกถูกใช้แรงงานเป็นเวลาไม่เกิน 2 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของคดีที่ปรากฏอยู่ และก็อาจใช้เป็นเหตุบรรเทาโทษให้ได้

มาตรา 202 (การมีส่วนร่วมในการฆ่าตัวตาย) บุคคลซึ่งได้ทำการยุยงส่งเสริม หรือช่วยเหลือผู้อื่นให้กระทำการฆ่าตัวตาย หรือได้ช่วยเหลือไปภายใต้การขอร้องของผู้อื่นนั้น หรือ

³⁶ Thomas L. Blakemore. *The Criminal Code of Japan, as Amended in 1954.*

ด้วยความยินยอมของผู้ที่ต้องการฆ่าตัวตายก็ตาม จะต้องถูกตัดสินลงโทษจำคุกเป็นเวลานานไม่น้อยกว่า 6 เดือน และไม่เกินกว่า 7 ปี

มาตรา 203 (เจตนา หรือความตั้งใจ/พยายาม) เจตนาหรือการเตรียมการกระทำผิดตามมาตรา 199, มาตรา 200 และการเตรียมการตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติก่อนเพื่อการกระทำผิดตามมาตราที่กล่าวนี้ จะต้องถูกตัดสินลงโทษด้วย

บทที่ 27

การทำร้ายร่างกาย

มาตรา 204 (การทำร้ายร่างกาย) บุคคลที่กระทำการทำร้ายร่างกายผู้อื่นถึงแก่อันตราย / ได้รับบาดเจ็บ จะต้องถูกลงโทษจำคุกมากกว่า 10 ปี หรือถูกปรับไม่เกิน 500 เยน

มาตรา 205 (ความตายที่เป็นผลมาจากการถูกทำร้ายร่างกาย) บุคคลซึ่งได้กระทำการทำร้ายร่างกายผู้อื่นและเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ชีวิต / ตาย จะต้องถูก ตัดสินลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 2 ปี

และการกระทำได้กล่าวหาว่าเป็นการกระทำต่อบุพการี สามี หรือ ภรรยา หรือบุตร ผู้สืบสันดาน จะต้องถูกตัดสินลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกไม่น้อยกว่า 3 ปี

นอกจากตัวบทที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา บทที่ 26 และบทที่ 27 แล้ว ในหนังสือ Japanese Criminal Law ยังได้อธิบายถึงหลักเกณฑ์และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเตรียมการ คือ

การเตรียมการในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่น

ในเรื่อง “เตรียมการ” กระทำความผิดทางอาญา ของประมวลกฎหมายอาญา ญี่ปุ่น ได้แยกหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

1. การให้ความหมายของคำว่าเตรียมการกระทำความผิดนั้นหมายความว่าถึง (1) การกระทำเพื่อเตรียมการที่มีความมุ่งหมายในการกระทำความผิดทางอาญา หรือ (2) การกระทำเพื่อเตรียมการล่วงหน้าก่อนกระทำความผิดอาญา (ความหมายนี้ใกล้เคียงกับการพยายามกระทำความผิด) มาก

2. ประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่นได้ กำหนดความรับผิดชอบในชั้นเตรียมการในความผิดดังต่อไปนี้ (1) การกระทำเพื่อเตรียมการกบฏภายใน มาตรา 78(2) (2) การกระทำเพื่อเตรียมการกบฏซึ่งมีผลมาจากภายนอกประเทศ มาตรา 88(3) การกระทำเพื่อเตรียมการลอบวางเพลิง มาตรา 113(4) การกระทำเพื่อเตรียมการ

ปลอมแปลงเงินตรา มาตรา 153(5) การกระทำเพื่อเตรียมการในความผิดฐานฆ่า มาตรา 201(6) การกระทำเพื่อเตรียมการลักพาหรือเรียกค่าไถ่ มาตรา 228 วรรค 2(7) การกระทำเพื่อเตรียมการปล้นทรัพย์ มาตรา 237

3. การเตรียมการกระทำความคิดบางครั้งไม่ต้องมีวัตถุประสงค์ อุปกรณ์เสมอไป การเตรียมการกระทำความคิดประเภทที่ไม่ต้องใช้วัตถุประสงค์ อุปกรณ์ก็ได้ เช่น การมานั่งดักเฝ้าเพื่อรู้เวลาแน่ชัดในการกระทำความคิด ส่วนเรื่อง “การสมคบร่วมคิด” เป็นระดับการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนหน้าการเตรียม

4. ความแตกต่างระหว่างการสมคบกับการเตรียมการ อยู่ตรงที่ว่า การเตรียมเป็นการดำเนินการเพื่อหาวิธีที่จะกระทำความคิด ส่วนการสมคบนั้น ระดับของการกระทำยังไม่ถึงขั้นเตรียมการ

5. เจตนาของเตรียมการ กฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่นให้ถือเสมือนเจตนาในการกระทำความคิดอาญาทั่วไป เช่น ในกรณีการซื้ออาวุธปืนเพื่อการกระทำความคิดฐานฆ่า ถือว่าการเตรียมการเกิดขึ้นแล้ว แต่ถ้าเป็นเพียงกำลังเดินดูปืนเพื่อจะซื้ออาวุธปืนตามร้ายขายอาวุธปืน ยังไม่ถือว่า เป็นการเตรียมการเพื่อกระทำความคิดฐานฆ่า

6. ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่นถือว่า ผู้ที่กระทำการในขั้นเตรียมการสามารถหยุดการกระทำของตนได้ เช่นเดียวกับการพยายามกระทำความคิดแล้วยับยั้ง

7. ในขั้นเตรียมการสามารถมีผู้สมรู้ร่วมคิดได้ เช่น นาย B ขอร้องให้ นาย A ไปซื้อยาพิษ โดย นาย A เองก็รู้ว่า B จะใช้ยาพิษนั้นฆ่า C

8. โดยหลักความไม่เด็ดขาดของมโนคติเกี่ยวกับการกระทำความคิด ผู้ร่วมในขั้นเตรียมการจะต้องเห็นด้วยกับการกระทำความคิดที่เกิดขึ้นในขั้นเตรียมการด้วย

9. โดยทฤษฎีกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่น อาจมีการเตรียมการมากกว่าหนึ่งครั้งในการกระทำความคิดทางอาญาครั้งหนึ่ง ๆ ก็ได้

10. การคิดที่ต่อเนื่องออกมาจากการสมคบ อาจถือว่าเข้าลักษณะของการเตรียมการกระทำความคิดได้แล้ว

3.4.3 กฎหมายของประเทศจีน

กฎหมายอาญาของประเทศจีน กับความผิดฐานตระเตรียมการ
แนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายอาญาของประเทศจีน ได้รับอิทธิพลมาจาก
รัฐธรรมนูญของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยวางหลักเกณฑ์ว่า ความผิดอาญาที่เกิด
ขึ้นนั้นรัฐเป็นผู้เสียหาย และรัฐมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยตรง ที่
เป็นเช่นนี้เพราะประเทศจีนเป็นประเทศหนึ่งในบรรดาประเทศทั้งหลายที่มีประวัติศาสตร์อันยาว
นาน ประชาชนทุกเชื้อชาติ ทุกหมู่เหล่าที่อาศัยอยู่ในประเทศได้ช่วยกันเสริมสร้างวัฒนธรรม
อันดีงามให้คงอยู่ หลังจากปี ค.ศ. 1840 สักคินาในประเทศจีนค่อยๆ ลดลง และค่อย ๆ แปร
เปลี่ยนเป็นประเทศกึ่งอาณานิคม และกึ่งสักคินา การได้มาซึ่งอธิปไตยของชาติ ตลอดจน
เสรีภาพของประชาชนนั้น ประชาชนชาวจีนต้องต่อสู้อย่างยาวนาน ในศตวรรษที่ยี่สิบ ประเทศ
จีนได้มีการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยผ่านมา การเปลี่ยนแปลง
ครั้งนี้ก็คือ การปฏิวัติในปี ค.ศ. 1991 โดยการนำของ ดร.ซุน ยัต เซน (Dr. Sun Yat-Sen) ซึ่ง
ต้องการล้มเลิกระบบการปกครอง สมบูรณาญาสิทธิราช และก่อกำเนิดระบบสาธารณรัฐจีนนั้น
แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนจีนยังมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการล้มล้างจักรวรรดินิยม
และศักดินานิยมให้สูญสิ้น หลังจากสงครามเกิดขึ้นเป็นเวลานาน กำลังของประชาชน โดยการ
นำของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งมี ประธาน เหมา เจ๋อตุง (Mao Zedong) เป็นผู้นำได้ทำการล้ม
เลิกการปกครองแบบลัทธิจักรวรรดินิยม ศักดินานิยม และระบบราชการแบบทุนนิยมในปี
ค.ศ. 1949 ซึ่งนับได้ว่าเป็นชัยชนะอันยิ่งใหญ่ของการปฏิวัติประชาธิปไตยแนวใหม่ นอกจากนี้
นั้นยังได้ค้นพบระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐประชาชนจีน อันเป็นรูปแบบการปกครองที่
นับได้ว่าเป็นการปกครองที่ประชาชนจีนเป็นผู้ควบคุมอำนาจของรัฐ และเป็นเจ้าของประเทศที่
แท้จริง³⁷

³⁷ ธวัช ทันทโภาส และ ก่อศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ, รัฐธรรมนูญจีน (กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์เจริญวิทธีการพิมพ์, 2528), หน้า 56-57.

สำหรับประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มีการบัญญัติขึ้นในปี 1979 มีผลใช้บังคับ วันที่ 1 มกราคม 1980 มีอยู่ทั้งสิ้น 192 มาตรา และในเรื่องเตรียมการกระทำความผิด มาตรา 19³⁸

มาตรา 19 การเตรียมการกระทำความผิดทางอาญา เป็นการเตรียม เครื่องมือ จัดสภาพการณ์ หรือ ภาวะวิสัยอันจะนำไปสู่การกระทำความผิด

ผู้เตรียมการกระทำความผิดทางอาญา ถือเสมือนว่า เป็นบุคคลที่บรรลุผลสำเร็จในการกระทำไปส่วนหนึ่งแล้ว แต่อาจได้รับการลงโทษที่น้อยกว่า หรือได้รับการลดโทษ

นอกจากบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดในชั้นเตรียมการแล้ว ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีนเองก็ได้บัญญัติในขั้นตอนของพยายามกระทำความผิด ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ใกล้ชิดกับการเตรียมการไว้ในมาตรา 20 และ 21 คือ

มาตรา 20 การพยายามกระทำความผิดทางอาญา เกิดขึ้นเมื่อมีการเริ่มต้นกระทำ ความผิดทางอาญา แต่ไม่บรรลุผลสำเร็จในความผิด เพราะปัจจัยภายนอก หรือภายในขององค์ประกอบ

ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นจะต้องได้รับโทษ เสมือนหนึ่งได้กระทำความผิดสำเร็จ หรืออาจได้รับการลงโทษน้อยกว่า หรือได้รับการลดโทษแล้วแต่กรณี

มาตรา 21 การหยุดยั้งการกระทำความผิด เมื่อการกระทำความผิดทางอาญาได้ดำเนินไปแล้ว โดยผู้กระทำสมัครใจที่จะหยุดยั้งการกระทำความผิดด้วยตนเอง หรือกลับใจแก้ไขมิให้ผลของการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น ผู้ที่หยุดยั้งการกระทำความผิดเช่นว่านั้น จะได้รับการยกเว้นโทษ หรือลดโทษแล้วแต่กรณี

จากหลักเกณฑ์ในเรื่อง “เตรียมการ” ของประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะเห็นได้ว่า กฎหมายได้กำหนดกฎเกณฑ์ความรับผิดในชั้นเตรียมการ

³⁸ The Criminal Law and the Criminal Procedure Law of China : Foreign

สำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท โดยได้รับอิทธิพลมาจากรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วยนั่นก็คือ

1. รัฐธรรมนูญ ถือว่าความผิดทางอาญาที่กระทำลง รัฐเป็นผู้เสียหายโดยตรง หรือเป็นการกระทำต่อรัฐ

2. เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะถือเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญคือ การป้องกันการกระทำผิด และขณะเดียวกันก็ปราบปรามการกระทำผิดอย่างรุนแรง และการกำหนดความผิดตั้งแต่ในขั้นเตรียมการกระทำผิดทางอาญาก็จะเป็นการหยุดยั้งการกระทำผิดได้ อย่างหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องมีการรอให้ถึงขั้นลงมือกระทำผิดที่แท้จริงเสียก่อน

3.5 การวิเคราะห์การเตรียมฐานมาผู้อื่นกับความผิดฐานอั้งยี่ช่องโจร

การกระทำผิดฐานอั้งยี่ และช่องโจร เป็นความผิดตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งความผิดฐานอั้งยี่ตามประมวลกฎหมาย มาตรา 209 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคล ซึ่งปกปิดวิธีการดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่ต้องระวางโทษ... จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว การเป็นอั้งยี่ จะต้องเป็นคณะบุคคล คือ การมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แสดงเจตนาเข้าร่วมความมุ่งหมายอันเดียวกัน³⁹ และมีการกระทำที่ปกปิดวิธีการ และมีการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการก่อตั้งขึ้นมาเองเป็นคณะบุคคลเป็นรูปแบบ Gangster แต่ไม่ใช่เป็นการสมคบเป็นการรวมกันของบุคคลหลายคนเป็นคณะบุคคล โดยวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งยังไม่ลงมือก็เป็นความผิดกฎหมายนี้แล้ว

ส่วนการกระทำผิดฐานช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210 บัญญัติว่า “ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่บัญญัติไว้ในภาค 2 นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นช่องโจร....ฯ”

³⁹ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1(กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2510).

ตามกฎหมายการกระทำความผิดฐานช่องโจรก็เป็นการสมคบกันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 และความผิดนั้นจะต้องมีกำหนดโทษอย่างสูงตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอั้งยี่กับช่องโจรแล้ว ความผิดฐานอั้งยี่จะสำเร็จบริบูรณ์นับแต่เมื่อได้มีการแสดงเจตนาเข้าเป็นสมาชิกของคณะบุคคลนั้น ๆ เป็นต้นไป และนับแต่เวลาที่เข้าไปเป็นอั้งยี่แล้ว ผู้นั้นมีความผิดฐานเป็นอั้งยี่อยู่ตลอดไป ไม่ว่าจะมีการประชุมก็หนก็คราว หรือไม่ว่าจะมีการจัดรับสมาชิกก็ครั้ง ก็คน ก็ตามก็ถือว่า การกระทำครั้งหลัง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของความผิดฐานอั้งยี่ที่เกิดขึ้นก่อน ๆ แล้วนั่นเอง หาใช่ความผิดต่างกรรมต่างวาระแยกเป็นเด็ดขาดออกเป็นหลายกระทงได้ไม่⁴⁰

ส่วนความผิดฐานช่องโจรเป็นกรณีที่กฎหมายยกเอาการกระทำก่อนการพยายามขึ้นเป็นความผิด⁴¹ โดยผู้กระทำเพียงแต่ได้มีการแสดงออกซึ่งเจตนาโดยการสมคบกันของบุคคล⁴² ทั้งนี้เพราะกฎหมายได้เล็งเห็นภัยที่เกิดจากการร่วมกันของบุคคล ประกอบกับการสมคบดังกล่าวนี้ เป็นมูลฐานที่จะนำไปสู่การกระทำความผิดต่อไป⁴³ และเมื่อได้มีการกระทำความผิดตามที่ได้มีการสมคบแล้ว ก็ย่อมเป็นภัยที่ร้ายแรงยากแก่การปราบปรามในภายหน้า ฉะนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิด กฎหมายจึงได้บัญญัติให้การสมคบเพื่อกระทำความผิดเป็นความผิดสำเร็จในฐานหนึ่งต่างหาก แต่หากได้มีการกระทำความผิดขึ้นตามที่สมคบกัน ไม่ว่าจะเป็ความผิดสำเร็จหรือพยายาม ก็ต้องระวางโทษสำหรับความผิดนั้นอีกโสดหนึ่ง (ตามมาตรา 213)

⁴⁰ อามাত্রย์โท พระอินทรปรีชา, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 2 ตอน 1, หน้า 869-870 และดูในคำพิพากษาฎีกาที่ 301-303/2470, ธรรมสาร เล่มที่ 11, หน้า 254.

⁴¹ คณิต ฌ นคร, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด. (พิมพ์ครั้งที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติม หน้า 247.

⁴² ดูรายละเอียดใน ลักษณะ 4 หมวด 1 เรื่อง “เจตนา” จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 1, หน้า 298-299.

⁴³ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์, คำบรรยายกฎหมายลักษณะอาญา, หน้า 318.

เมื่อวิเคราะห์ถึงความผิดฐานอั้งยี่ และช่องโจรกับการกระทำขั้นเตรียมการใด ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ซึ่งอั้งยี่และช่องโจรเป็นเรื่องของบุคคลมารวมกันเป็นอั้งยี่และช่องโจร ไม่เกี่ยวกับการเตรียมการกระทำความผิด ซึ่งความผิดฐานอั้งยี่และช่องโจร เมื่อกระทำความผิดเข้าองค์ประกอบของกฎหมายที่บัญญัติแล้วก็เป็นความผิดในตัวเอง ส่วนขั้นตอนในการกระทำความผิดอื่น ๆ ไม่ว่าจะป็นขั้นตอนเตรียม พยายาม สำเร็จ ก็จะต้องรับผิดทางอาญาของกฎหมายตามบทบัญญัตินั้น ๆ เพิ่มขึ้นอีก ซึ่งหากคำนึงถึงการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นไม่ว่าจะกระทำคนเดียวหรือหลายคนก็ตามก็ย่อมจะต้องรับผิดฐานฆ่าผู้อื่นด้วย การกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นจึงไม่ได้วิเคราะห์ที่จำนวนคนในการกระทำความผิด แม้กระทำความผิดคนเดียวก็มีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ส่วนกรณีที่มีการสมคบกันเป็นอั้งยี่หรือช่องโจรก็จะต้องรับผิดฐานอั้งยี่หรือช่องโจรอีกกระทงหนึ่งด้วย

จึงสรุปได้ว่าการเตรียมกระทำความผิดฐานฆ่า ไม่ว่าจะทำคนเดียวหรือหลายคน (อั้งยี่, ช่องโจร) เมื่อลงมือกระทำการก็มาวิเคราะห์กันว่าลงมือกระทำการขั้นไหนเป็นเตรียม หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นขั้นตอนเตรียมการแล้วหรือยัง ถ้าเป็นความผิดฐานอั้งยี่แล้ว มีการเตรียมวางเพลิงเผาทรัพย์ผู้อื่นด้วย ก็ต้องมีความผิดฐานอั้งยี่และเตรียมวางเพลิงเผาทรัพย์ผู้อื่นด้วย